

НОТАРІАТ УКРАЇНИ

№ 4 (грудень) 2017

Загальнодержавний науково-практичний журнал

НОТАРІАТ: ПІДСУМКИ 2017 РОКУ

Вітаємо

ШАНОВНИЙ ВОЛОДИМИРЕ МИКОЛАЙОВИЧУ!

З нагоди Вашого Дня народження, від імені апарату Нотаріальної палати України та нотаріальної спільноти, прийміть щирі вітання та побажання міцного здоров'я, оптимізму, реалізації ідей і задумів, посмішок фортуни та успіху!

Ваш професіоналізм і особистий внесок у реформування інституту нотаріату, розвиток професії, захист інтересів нотаріусів та утвердження цінностей професійного самоврядування створили заслужений авторитет і повагу серед колег.

Із честю виконуючи свій обов'язок на відповідальній посаді, Ви об'єднуєте нотаріальну спільноту, підвищуєте довіру громадян до вітчизняного нотаріату.

Бажаємо, щоб кожен Ваш день був сповнений корисними справами, а мрії і професійні ідеї втілювалися у життя та приносили бажану радість і задоволення.

Зі святом!

23.12.2017

*З новорічними святами
І Різдвом Христовим
Вас дозвольте привітати
Щирим дружнім словом.
І до Вашого, щоб дому,
Радість прилетіла,
І не знали щоби втоми
Її білі крила.*

ШАНОВНІ НОТАРІУСИ!

Сердечно вітаємо Вас з Новим роком та Різдвом Христовим!

Разом з Вами ми гідно витримали усі випробування, які випали на долю нотаріату та нашої держави в цьому непростому році. Ми вкотре довели, що нотаріальна спільнота — це гільдія фахівців, що стоїть на сторожі конституційних прав та законних інтересів громадян.

Нотаріальна палата України щиро вдячна за Вашу підтримку і сумлінне виконання обов'язку та активну участь у професійному самоврядуванні.

Сподіваємось, що 2018 рік буде роком українського нотаріату та привнесе у наше життя стабільність і благополуччя, мудрість та зваженість, стане доленосним для спільноти і кожного з нас.

Зичимо Вам міцного здоров'я, щастя, успіхів, невичерпного джерела натхнення та всіляких гараздів.

Хай найсвітліші зимові свята наповнять серця і душі теплом батьківської оселі, радістю дружніх зустрічей, любов'ю рідних і близьких людей.

Хай Господь Бог благословляє, дарує мир і добро у кожний дім.

Щасливих новорічних та різдвяних свят!

**Щиро, Володимир Марченко, апарат НПУ
та редакція журналу «Нотаріат України»**

Слово редактора

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Напередодні новорічних та різдвяних свят ми підбиваємо підсумки року минулого: згадуємо все те, що спіткало нас протягом 365 днів. Кожен з нас, аналізуючи свої перемоги і досягнення, переконаний, що попереду — нові «горизонти», випробування та здобутки.

Яким видався цей рік для Нотаріальної палати України, що говорять міжнародні партнери і колеги, які події ознаменували для нотаріальної спільноти 2017 рік і буде присвячений останній номер журналу «Нотаріат України» у цьому році.

На сторінках грудневого номера ми з Вами згадаємо ключові моменти у розвитку професійного самоврядування та нагадаємо собі про ті хвилини приємного і незабутнього спілкування з колегами на спільних заходах НПУ.

Хтось із великих сказав: «Будувати на руїнах завжди важко, а особливо коли це руїни людської безнадії, зневіри і байдужості». Нотаріат переживав нелегкі часи, але віднайшов у собі сили протистояти викликам, що провокували і породжували розчарування. Сьогодні апарат НПУ, що забезпечує діяльність організації, створений завдяки спільним зусиллям президента, виконавчого директора та працівникам структурних підрозділів. Ведеться робота у напрямі аналітично-методичного забезпечення діяльності нотаріусів. Створена «Гаряча лінія» на сайті НПУ з метою надання методичної підтримки нотаріусам у питаннях, які викликають складнощі. Найбільш поширені питання та відповіді на них Ви знайдете в однойменній рубриці журналу.

Серед активних і ініціативних членів НПУ є колеги, які своєю щоденною працею доводять, що обрана професія — це покликання. Їхні досягнення та ставлення до роботи — вражають і про це хочеться писати. Про долю тих, хто залишив рідний дім і освоївся у столиці, не змінюючи своїй професії та принципам ми говорили з приватним нотаріусом Юлією Петутиною. Її інтерв'ю для професійного видання Ви знайдете у рубриці «Обличчя нотаріату».

Запрошую, шановні, до прочитання кожної сторінки журналу, адже на Вас чекає багато іншої цікавої і корисної інформації.

Від імені колективу редакції журналу і прес-служби Нотаріальної палати України вітаю Вас з новорічними і різдвяними святами словами Ліни Костенко:

*Вже рік старий за обрії пливе.
Уже й Новий стоїть на виднокрузі.
Хай у Новому буде все нове, —
Старі лиш вина, істини і друзі!*

З Новим 2018 роком та Різвом Христовим!

Леся Арнаутова, керівник прес-служби НПУ, головний редактор

ЗМІСТ

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ,
ПАНЕ ПРЕЗИДЕНТЕ!

2

З НОВИМ РОКОМ
ТА РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!

3

СЛОВО РЕДАКТОРА

4

Нотаріат у фокусі

ВОЛОДИМИР МАРЧЕНКО

Стратегія розвитку нотаріату в Україні
як нотаріату латинського типу

МІЛДА ВАЙНЮТЕ

Відносини Міністерства юстиції з
Литовською нотаріальною палатою:
правове регламентування

ЮЛЮС САБАТКАУСКАС

Правове регламентування нотаріату,
парламентський контроль, відносини
Сейму і правової автономії нотаріату

МІШЕЛЬ МЕРЛОТТІ

Ідеальна кількість нотаріусів: від
обмеженої кількості до повної свободи,
який шлях обрати?

МАРЮС СТРАЧКАЙТІС

Перспективи нотаріату в Україні —
погляд з Литви. Використання
електронних технологій в роботі
нотаріуса

8-25

Події та факти

Нотаріат у фокусі юридичної науки: НПУ обговорила з правничою спільнотою ключові питання нотаріату під час конференції. Київ. 14 грудня 2017 року.

НПУ ініціювала спрощення процедури відчуження майна

Міністерство юстиції та НПУ презентувало посібник, покликаний полегшити для нотаріусів процедури державної реєстрації

Автоматизація XXI: чи можливі цифрові технології в нотаріаті?

В Міністерстві юстиції обговорили подальші тактичні завдання щодо реформування нотаріату України

Півтисячі нотаріусів Західної України підвищили свій професійний рівень

Нотаріуси Волині матимуть своїх покровителів

Інтереси нотаріальної спільноти в Громадській раді при Мін'юсті буде представляти Дмитро Кирилук

Нотаріальний захист від аграрного рейдерства. Круглий стіл. Київ. 28 вересня 2017 року

Обличчя нотаріату

ЮЛІЯ ПЕТУТІНА:

«Просто життя
обрало мені професію,
яку я ціную і люблю»

34

26-33

«Гаряча лінія»

Щодо згоди одного з подружжя

Щодо посвідчення договорів на земельні ділянки

Щодо строків державної реєстрації

Про вартість успадкованої ділянки

Про засвідчення підпису неповнолітньої особи

Деякі питання діловодства у спадкових справах

38-39

КНИГА ВІДГУКІВ

48

ПРЕС-СЛУЖБА

Перелік публікацій за 2017 рік

52

ВІТАЄМО
З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

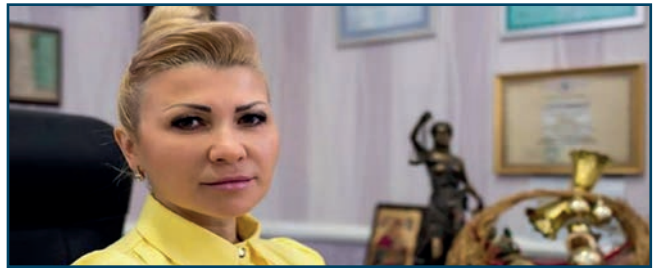
58

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ

40-47

Вітальне слово

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ НОТАРІАТУ В УКРАЇНІ ЯК НОТАРІАТУ ЛАТИНСЬКОГО ТИПУ

Вельмишановні учасники конференції, шановні гості! Щиро вітаю Вас на міжнародній конференції, приуроченій до Дня нотаріату, професійного свята нотаріальної спільноти, який відзначається в Україні щороку 2 вересня.

**Володимир Марченко,
президент Нотаріальної палати України**

З цієї нагоди дозвольте привітати Вас, шановні колеги, та відзначити Вашу самовідданість обраній справі, служіння людям і закону.

Кожен із Вас уособлює інтелектуальну та правову потужність нотаріату України, його право, на рівних, бути у колі нотаріатів розвинутих країн світу. Будучи гарантами надійності та законності, переконаний, що наші професійні зусилля будуть винагороджені повагою й високим рівнем довіри громадян.

Зичу Вам наснаги, мудрості і незламності духу в ім'я міці і захищеності нашої спільної справи! В єдності наша сила і перемога нашої країни!

В контексті мого вітального слова, хочу коротко окреслити тематику нашого заходу та зупинитися на основних меседжах, важливих для нашої нотаріальної спільноти.

Перш за все я дякую нашим європейським партнерам за всебічну підтримку у питаннях розвитку нотаріату в Україні та професійного самоврядування. І сьогоднішній захід є тому підтвердженням. Дякую колегам з Литовської Республіки в особі президента нотаріальної палати Марюса Страчкайтиса за їхню увагу до проблем українського нотаріату і прагнення допомогти, спрямувати і порадити.

За всі роки існування українського нотаріату його представники гідно виконували завдання, які перед нами ставила держава. Впевнено, крок за кроком ми торували шлях незалежного і вільного нотаріату, вибудовували хмарочос довіри суспільства до професії і його представників. І сьогодні з певністю можна сказати, що нотаріат розвивається в напрямку професійності, стабільності та зміцнення професійного самоврядування. Ми стали членами Міжнародного союзу нотаріату, обравши європейський вектор розвитку нотаріальної професії.

Завдання, які були поставлені перед нотаріальною спільнотою і окреслені у Концепції 2010 року вичерпали себе, а це означає, що настав час оновити стратегічні напрями і цілі з урахуванням сьогоднішніх реалій і підготувати новий спільно-створений документ — Концепцію розвитку нотаріату України як нотаріату латинського типу.

Вітальне слово

Ера інформаційно-комунікаційних технологій ставить перед професією нові виклики і вимагає оперативного реагування, що зумовлює необхідність застосовувати новітні підходи до організації діяльності нотаріуса.

Запровадження відповідних новацій неминуче для професії, але ми переконані, що вони мають йти на користь професії і людям.

Завдання професійного самоврядування разом зі своїм міністерством створити сучасну інституцію, яка поєднує в собі як класичний спектр нотаріальних дій з використанням цифрових технологій, так і максимальний комплекс адміністративних послуг, що надаються фахівцями високого професійного рівня. Для цього потрібні спільні і системні дії як на рівні законодавства, так і в організації нотаріального процесу, навчання новому та більшої інтеграції нотаріату у державні процеси регуляції суспільних відносин.

Запропонований Нотаріальною палатою України та обговорений з міжнародними колегами проект Концепції визначає основні кроки, необхідні для подальшого розвитку нотаріату України як нотаріату латинського типу, а саме:

- *поступову передачу невластивих для держави повноважень у сфері нотаріату до професійного самоврядування;*

- *застосування цифрових технологій у нотаріальній діяльності, створення електронного реєстру вчинення нотаріальних дій;*
- *оновлення законодавства про нотаріат та його кодифікацію;*
- *залучення представників нотаріального самоврядування до здійснення нагляду за діяльністю нотаріуса;*
- *оптимізацію роботи нотаріуса та спрощення деяких процедур в нотаріальному процесі, що полегшить процедурні питання для громадян.*

Варто зазначити, що проект Концепції підготовлено з урахуванням затвердженого Міністерством юстиції України «Стратегічного плану діяльності Мін'юсту на 2017 бюджетний рік та два бюджетні періоди, що настають за плановим».

На останок зазначу, що нотаріус — це професіонал, діяльність якого потрібна і діловому комерційному світу, і звичайному громадянину.

Сьогодні разом з Вами ми почуємо думки наших європейських колег щодо різних аспектів діяльності нотаріуса, ознайомимося з їхнім досвідом: вони розкажуть нам про ті новації, які вже є і які працюють, а головне — почуємо про проблеми, які спіткали наших колег на етапі становлення нотаріату як нотаріату латинського типу.

Тож дозвольте розпочати нашу конференцію. Оголошую її відкритою.

Нотаріат у фокусі

ОТНОШЕНИЯ МИНИСТЕРСТВА ЮСТИЦИИ С ЛИТОВСКОЙ НОТАРИАЛЬНОЙ ПАЛАТОЙ: ПРАВОВОЕ РЕГЛАМЕНТИРОВАНИЕ

Уважаемые нотариусы, участники и гости конференции, в первую очередь хочу отметить, что нотариат Литвы уже несколько лет поддерживает тесные связи с Нотариальной палатой Украины. Надеемся, что это сотрудничество продлится и впредь.

**Милда Вайнюте,
министр юстиции
Литовской республики**

В прошлом году нотариат Литвы отпраздновал свой 450-летний юбилей. Этот 450-летний путь нотариата от писаря до нотариуса был полон открытий, опыта и нескончаемых

уроков. А иначе и быть не могло, поскольку профессия нотариуса пережила столько важных для Литвы периодов.

Годом создания нотариата Литвы может считаться 1566 г., когда на территории Великого княжества Литовского вступил в действие Второй статут Литвы. В нем была закреплена должность судебного писаря, закре-

пленные за которой функции по сути соответствуют нынешним функциям нотариусов (свидетельствование достоверности копий документов и выписок из них, составление актов и т. п.).

Изъясняясь словами выдающегося литовского лингвиста Яблонскиса, земельные судебные книги «заменяют нынешние нотариальные акты».

Профессиональная подготовка нотариусов в Речи Посполитой была начата в 1594 г. в учрежденной Замойской академии. Земскими писарями могли быть только «бояре христианского вероисповедания, поведения благонадежного, знающие юриспруденцию и умеющие писать на государственном канцелярском языке». Исполнять обязанности могли только лица, принявшие присягу соответствующего содержания. Таким образом, требования, уже во времена Великого княжества Литовского выдвигавшиеся к писарям, касались личных качеств, репутации, знаний и гражданства. Земский писарь занимал достаточно высокий пост в иерархии должностных лиц Княжества. Обычный писарь был очень образован, хорошо знал поло-

жения Статута и способен был волю судьи облечь в юридическую форму — сформулировать безупречное решение. Писари постоянной платы не получали, поэтому расхожим было высказывание «писаря перо кормит».

История нотариата Литвы зачастую формировалась в условиях сложных исторических событий. В 1795 г. после третьего раздела Речи Посполитой большая часть территории Литовского государства отошла к Российской империи. Однако закрепленная литовскими Статутами правовая система оставалась в силе до 1840 г. Судебная реформа, произошедшая в России в 1864 г., вызвала преобразования в том числе и в нотариальной системе. В 1886 г. в России был принят закон о нотариате, на основании которого была учреждена должность нотариуса.

Акт о независимости Литвы, принятый 16 февраля 1918 г., провозгласил восстановление независимого государства, и сразу же встал вопрос о создании нотариата Литвы. Даже раньше, нежели был принят (2 ноября 1918 г.) первый конституционный акт Литвы — Временная Конституция Литовского государства. Едва сформированный первый Кабинет министров, даже не принимая во внимание конституционную компетенцию органа власти, на заседании 17 декабря 1918 г. принял Временный закон о создании нотариата Литвы. Такое исключительное внимание тогдашней власти Литвы к нотариату свидетельствует о важности и значимости нотариата для государства.

Значение нотариата для государства является неоспоримым и в наши дни.

После восстановления независимости в 1990 г. Литва приступила к правовым структурным реформам. Как и в межвоенный

период, одним из первых принятых важных законов был 1992 г. закон о нотариате Литвы, легший в основу закрепления системы латинского нотариата. После проведения реформы нотариат не стал правопреемником государственного нотариата, так как последний был ликвидирован, а не реорганизован. То есть это не была реформа «смен названий», а настоящая и всеобъемлющая — и это очень важно — успешная реформа правовой институции.

Это был долгий и сложный процесс, поэтому мы вполне осознаем и способны оценить те проблемы, с которыми ныне сталкивается Украина.

Пользуясь случаем, мне бы хотелось поделиться опытом Литвы и дать обзор правового регулирования взаимодействия и сотрудничества Министерства юстиции и Нотариальной палаты Литвы, как органа самоуправления нотариусов.

В Литве деятельность нотариата регулирует специальный правовой акт — закон «О нотариате», в котором, наряду с прочим, оговорены отношения Нотариальной палаты Литвы и Министерства юстиции Литовской Республики.

1. В соответствии со статьей 11 закона «О нотариате» Нотариальная палата ежегодно (до 1 апреля) представляет Министерству юстиции Литвы детальный **годовой отчет** о своей деятельности, в котором, в обобщенном виде, приводятся важнейшие выполненные дела нотариата, достигнутые цели и результаты. Также нотариальная палата ежегодно Министерству юстиции излагает перспективы и направления работы нотариата на текущий год.

Как известно, только исчерпывающий анализ сложившейся ситуации, констатация проблем или трудностей, четко намеченные планы и цели позволяют с уверенностью смотреть в будущее, создавать и совершенствовать правовое регулирование. Поэтому годовые отчеты Нотариальной палаты являются важным источником в правотворческом процессе. Министерству юстиции всегда важно оценить проделанную Нотариатом Литвы работу, ознакомиться с выдвинутыми Нотариальной палатой целями на будущее.

2. Хочу отметить, что когда речь идет **о правотворчестве в сфере нотариата**, особая роль в этом процессе отводится Нотариальной палате Литвы.

В соответствии с законом «О нотариате», все предусмотренные в законе «О нотариате» нормативно-правовые акты (напр., Положения о квалификационном экзамене нотариуса и Описание порядка прохождения практики нотариуса, Положения публичного конкурса на занятие должности нотариуса и др.) утверждает министр юстиции, принимая во внимание мнение президиума Нотариальной палаты.

Особо важная роль законом «О нотариате» Нотариальной палате отведена в процессе установления размеров вознаграждений нотариусов. Размеры вознаграждения нотариусов устанавливает министр юстиции Литовской Республики, с учетом закрепленных в законе «О нотариате» критериев вознаграждения нотариусов и по согласовании своего решения с министром

Нотаріат у фокусі

финансов Литовской Республики и с Нотариальной палатой. Это значит, что при установлении размера вознаграждений в процессе согласования должны быть устранены все расхождения во мнениях, а достигнутый результат должен быть приемлемым для всех участвующих в согласовании субъектов (министра юстиции, министра финансов и Нотариальной палаты).

Следует отметить, что при согласовании размеров вознаграждений нотариусов Нотариальная палата вносит Министерству юстиции свои предложения относительно размеров вознаграждений, принимая при этом во внимание расходы на выполнение нотариальных действий, риск профессиональной деятельности и гражданской ответственности нотариуса, а также другие аспекты.

Поэтому логично, что одной из ключевых задач Нотариальной палаты Литвы в законе «О нотариате» является подготовка проектов нормативных актов по вопросам нотариата и представление таких проектов Министерству юстиции.

Радует, что Нотариальная палата Литвы является активным участником правотворческого процесса, она вносит предложения по совершенствованию нормативно-правовых актов, дает обзор уже действующих и только что вступивших в силу положений нормативно-правовых актов, своевременно реагирует на возникающие проблемы их применения (или осуществления). Министерство юстиции всегда положительно относится к конструктивным

предложениям и содержательным дискуссиям при решении вопросов, актуальных для нотариата Литвы.

Сотрудничество Министерства юстиции и Нотариальной палаты важно не только при решении общих (имеющих всеобщее значение) задач правотворчества, но и при решении простых вопросов о повседневной деятельности нотариата, например, в сфере организации работы нотариальных контор.

Нотариусы при учреждении нотариальной конторы обязаны представить Министерству юстиции мнение президиума Нотариальной палаты относительно обоснования места нахождения конторы и установления территории деятельности нотариусов. Также по истечении полномочий нотариуса решение относительно дальнейшей деятельности нотариальной конторы, о передаче документации другому нотариусу министр юстиции принимает только по получении предварительного мнения президиума Нотариальной палаты по упомянутым вопросам.

Даже и в тех случаях, когда согласование с Нотариальной палатой обязательным не является (например, при объявлении конкурсов на занятие должности нотариусов в конкретные самоуправления), Министерство юстиции стремится осведомиться о мнении президиума Нотариальной палаты, выслушать аргументы и вслушаться в предложения. Не вызывает сомнений, что конструктивное сотрудничество и диалог с органом самоуправления нотариусов способствует сво-

временному установлению оптимальных способов решения возникших проблем или трудностей.

3. Надзор за деятельностью нотариусов

Для латинского нотариата характерна двойственность правового статуса нотариуса: с одной стороны, он является представителем свободной профессии, самостоятельно организующим свою профессиональную деятельность, но вместе с тем нотариус является уполномоченным лицом государства, исполняющим делегированные ему функции, которые, как было констатировано Конституционным судом Литовской Республики, государство обязано контролировать.

В Литве, как и в других государствах латинского нотариата, профессиональная деятельность нотариусов контролируется государственными органами и органами самоуправления.

В соответствии с законом «О нотариате», административный надзор за деятельностью нотариусов проводят лица, назначенные министром юстиции.

А) Во-первых, каждый нотариус обязан ежегодно Министерству юстиции представлять годовые отчеты о совершенных нотариальных действиях и доходах нотариусов, полученных за совершенные нотариальные действия. Министерство ведет статистику отчетов, которая играет важную роль при решении таких вопросов, как установление количества нотариусов в конкретном самоуправлении страны, при анализе доступности нотариальных действий для общественности или при установлении (корректировке) расценок.

Б) Министерство юстиции также выполняет непосредственные служебные проверки деятельности нотариусов, в ходе которых назначенные министром юстиции лица (сотрудники министерства) проверяют соблюдение нотариусами требований, выдвигаемых к нотариальным конторам и к времени работы нотариусов, проверяют, как нотариусы организуют свою деятельность, какие расценки применяют за предоставленные услуги. Однако в надзор за действиями нотариусов не входит надзор за законностью совершаемых ими нотариальных действий.

Очередные проверки деятельности нотариусов (при необходимости могут быть организованы и внеочередные проверки нотариусов) проводятся в соответствии с утвержденным министром юстиции годовым планом служебного надзора за деятельностью нотариусов (проверка каждого нотариуса проводится не реже одного раза в 6 лет).

Министр юстиции, с учетом содержания акта о проведенной проверке деятельности нотариуса, может потребовать внеочередную аттестацию нотариуса или возбуждение дисциплинарного дела и его передачу на рассмотрение Суду чести нотариусов. Министр юстиции также имеет право обратиться с просьбой к президиуму Нотариальной палаты Литвы дать оценку деятельности нотариуса, проверка которого была проведена.

Хочу отметить, что **аттестацию** нотариусов проводит только Нотариальная палата. Министерство юстиции не участвует в процессе аттестации нотариусов, не предлагает и не назначает членов комиссии по аттестации нотариусов. Такое правовое регулирование было установлено потому, что органы

самоуправления нотариусов наилучшим образом ознакомлены с практической деятельностью, располагают детальной информацией о работе конкретного нотариуса, о жалобах на его работу, о повышении квалификации нотариуса. Поэтому мы полагаем, что орган самоуправления нотариусов способен оценить осуществляемую нотариусом деятельность, его квалификацию, а при выявлении недочетов в деятельности нотариуса оперативно реагировать на замеченные недостатки деятельности нотариуса, содействовать их исправлению, своевременно направить нотариуса на повышение квалификации.

Аттестация нотариусов проводится на основании Положения об аттестации нотариусов, которые утверждает министр юстиции по представлению президиума Нотариальной палаты. При аттестации представляет важность акт проверки деятельности нотариуса, так как в нем зафиксированы фактические обстоятельства деятельности нотариуса, выявлены недостатки и констатированы нарушения.

Также в соответствии с законом «О нотариате» по мотивированному требованию министра юстиции может быть проведена внеочередная аттестация нотариусов (таким правом также обладает президиум Нотариальной палаты, Суд чести нотариусов).

Немного иное правовое регулирование установлено **в сфере дисциплинарной ответственности нотариусов.**

Поскольку нотариат выполняет функции публичного характера и является регулируемой государством профессией, государством установлены определенные механизмы контроля. Один из них — применение дисциплинарной ответственности к нотариусам, совершившим нару-

шения профессиональной этики и служебные проступки.

В соответствии с законом «О нотариате», правом возбуждения дисциплинарного дела в отношении нотариуса обладает министр юстиции или президиум Нотариальной палаты. Претворение в жизнь принципа сотрудничества мы наблюдаем и при формировании Суда чести нотариусов — в состав Суда чести нотариусов входят пять нотариусов, двое из которых избираются собранием Нотариальной палаты, двое назначаются министром юстиции Литовской Республики, и один — председателем Верховного суда Литвы.

Дисциплинарные дела нотариусов рассматривает Суд чести нотариусов, руководствуясь утвержденными министром юстиции Литовской Республики положениями Суда чести нотариусов.

Снятие нотариуса с занимаемой должности по решению Суда чести нотариусов возможно только в том случае, если министр юстиции Литовской Республики одобрил предложение Суда чести нотариусов о снятии нотариуса с должности.

В заключение доклада хотелось бы заметить, что Министерство юстиции и самоуправление нотариусов объединяет общая цель — создание системы, гарантирующей эффективную работу нотариата, качественные, доступные всем слоям населения нотариальные услуги, создание ответственного, современного самоуправления. Достижение таких целей возможно только при совместной деятельности, когда стороны прислушиваются к мнению друг друга.

Благодарю за внимание и желаю Вам дальнейших решительных и принципиальных преобразований на пути претворения в жизнь всех намеченных реформ.

Нотаріат у фокусі

ПРАВОВОЕ РЕГЛАМЕНТИРОВАНИЕ НОТАРИАТА, ПАРЛАМЕНТСКИЙ КОНТРОЛЬ, ОТНОШЕНИЯ СЕЙМА И ПРАВОВОЙ АВТОНОМИИ НОТАРИАТА

**Юлюс Сабаткаускас,
председатель Комитета
по вопросам права и правопорядка
Сейма Литовской республики**

Правовое регламентирование нотариата

Парламент как законодательная власть 15 сентября 1992 года принял основной документ, регламентирующий деятельность нотариата в Литве,— Закон о нотариате. Этот документ вступил в силу 1 декабря 1992 года и положил основы деятельности современного нотариата в Литве. От действующей до того в Литве системы государственного нотариата мы перешли к системе латинского нотариата. Проведенная согласно этому закону реформа нотариата была первой существенной и успешной реформой правовой структуры в Литве.

Путем внесения изменений и дополнений в Закон о нотариате, принятия или внесения изменений в другие законы парламент определяет направление развития нотариата.

Отмечу некоторые, с моей точки зрения, наиболее важные изменения в Законе о нотариате:

- 1. Регламентирование определения количества нотариусов.** Одним из принципов латинского нотариата является принцип *litteris clausis*, что означает ограничение количества нотариусов. В определении количества нотариусов и территорий их деятельности государство стремится обеспечить доступность услуг нотариусов, одновременно гарантируя экономическую независимость нотариуса и качество предоставляемых правовых услуг.

Во вступившем в силу 1 декабря 1992 года Законе о нотариате было указано, что количество нотариусов устанавливается в соответствии с потребностями в юридических услугах, оказываемых населению нотариусами. Такой принцип был очень неконкретным и не позволяющим объективно и аргументированно определить количество нотариусов. В 1998 году Закон о нотариате был дополнен положением, что количество нотариусов, их местонахождение и территорию деятельности определяет министр юстиции Литовской Республики в соответствии с утвержденной им Методикой оценки потребности в юридических услугах, оказываемых населению нотариусами. Таким образом, было закреплено требование, что количество нотариусов будет определяться по утвержденной министром юстиции методике, однако министр юстиции мог свободно принимать решения по поводу содержания методики. С 1 января

2016 года в Законе о нотариате уже закреплены и критерии определения количества нотариусов — численность населения в конкретном муниципальном образовании и средний статистический показатель доходов нотариуса за прошедшие два календарных года в конкретном муниципалитете. Применение этих критериев конкретизируется в утвержденной министром юстиции методике, однако после их утверждения парламентом в законе министр юстиции не имеет права не применять эти критерии или применять другие критерии определения количества нотариусов.

Коротко хочу рассказать и о территориях деятельности нотариусов. В Литве нотариальные действия возможны у любого нотариуса, за исключением случаев наследования имущества. Именно для ведения дел по наследованию определены территории деятельности нотариусов. В этой области также произошли изменения. Согласно установленному министром юстиции порядку по ходатайству наследника и принятому президентом или вице-президентом Нотариальной палаты решению вести дело о наследовании может быть поручено другому, а не нотариусу по месту возникновения наследства. Такой порядок удобен для наследников в том случае, если они все (или единственный наследник) проживают в другой местности, а не в местности проживания наследодателя (а исходя из этого и определяется, какому нотариусу следует вести дело о наследстве).

2. О критериях определения величины вознаграждения нотариусов. С начала вступления в силу Закона о нотариате в Литве величина вознаграждения нотариуса определяется Министерством юстиции. Много лет в законе не было никаких критериев, с учетом которых необходимо определять величину вознаграждения нотариуса. Только 19 апреля 2012 года Сейм Литовской Республики принял изменение в Законе о нотариате, в котором впервые обозначены конкретные критерии, которые необходимо учитывать в определении величины вознаграждения нотариуса:

- стоимость удостоверяемой сделки или стоимость другого нотариального действия,
- характер выполняемого нотариального действия или оказываемой услуги,
- обеспечение экономической независимости нотариуса,
- риск профессиональной деятельности и гражданской ответственности нотариуса,

- перекрестное субсидирование,
- затраты.

Закрепление критериев в Законе о нотариате гарантирует ясность величины вознаграждения нотариуса, создает условия для обеспечения экономической независимости нотариуса, одновременно гарантируя доступность и качество нотариальных услуг.

3. О статусе удостоверенного нотариусом документа. Законодатель придал нотариальному документу статус официального письменного доказательства и большую силу доказательства в гражданском процессе.

С 1 июля 1998 года в Законе о нотариате указано: факты, указанные в удостоверенных в нотариальной форме документах, являются установленными и доказыванию не подлежат до тех пор, пока эти документы (их части) в установленном законами порядке не будут признаны недействительными.

С 1 января 2003 года в Гражданско-процессуальном кодексе определено, что удостоверенные нотариусом документы, если он не превысил определенной для него компетенции и им соблюдены предъявляемые для соответствующих документов требования формы, считаются официальными письменными доказательствами и имеют большую силу доказательств. Обстоятельства, указанные в официальных письменных доказательствах, считаются полностью доказанными до того момента, когда они будут опровергнуты другими находящимися в деле доказательствами, за исключением показаний свидетелей.

Придавая удостоверенным нотариусом документам статус официального письменного доказательства, законодатель учел то, что нотариус является уполномоченным государством лицом. Государство поручает ему выполнение функций, но одновременно государство гарантирует, чтобы нотариусами становились только квалифицированные специалисты, и, как государство, так и структура самоуправления нотариусов осуществляют надзор за деятельностью нотариуса. Такое закрепление статуса нотариального документа повысило доверие к нотариальным документам.

4. О делегировании новых функций нотариусам. Законодатель ценит удостоверяемую нотариусом законность сделок, юридическую безопасность и стабильность гражданских отношений, поэтому постоянно расширяет круг выполняемых нотариусом функций. В ходе проведения важных правовых реформ

Нотаріат у фокусі

(например, учреждение и регистрация юридических лиц, заключение и регистрация ипотечных сделок) нотариусам поручены новые функции. После реформы ипотеки нотариусу были переданы функции ипотечного судьи: до 1 июля 2012 года решение о регистрации ипотеки принимал ипотечный судья, также ипотечный судья принимал решение по взысканию задолженности, если должник своевременно не выполнял обязанности, заверенные ипотекой. С 1 июля 2012 года эти функции переданы нотариусам — нотариус подтверждает ипотечную сделку и регистрирует ее в регистре, а если должник своевременно не выполняет своего обязательства — производит исполнительную надпись о взыскании долга.

С 1 января 2016 года функции нотариусов в производстве исполнительных надписей еще больше расширены. Нотариус может сделать исполнительную надпись о принудительном взыскании долга по любой сделке в том случае, если она была заключена в нотариальной форме и в результате ее возникли денежные обязательства. Нотариус, как уполномоченное государством лицо, удостоверяющее только бесспорные субъективные права физических и юридических лиц и юридические факты, а также гарантирующее защиту законных интересов этих лиц и государства, является подходящим субъектом для выполнения этой функции. Закон обязует нотариуса обеспечить законность сделок и документов, а это обуславливает обязанность нотариуса в каждом конкретном случае провести юридическое исследование, т.е. проверить все указанные в законе данные, и только после того, как он убедится в том, что производство исполнительной надписи не противоречит законам, произвести или отказаться произвести исполнительную надпись. Следует заметить, что вышеупомянутое правовое регулирование нотариусу не предписывает функции исполнения законности, так как в случае возникновения споров они решались бы в порядке искового судопроизводства. Делегирование этой функции нотариусам создает возможность гражданам быстрее и проще взыскать долг в упрощенном порядке. Конечно, я назвал лишь несколько новых делегированных нотариусам функций. За весь период существования латинского нотариата их было действительно много. Сейчас идет обсуждение о делегировании

нотариусам новых функций и в будущем. В парламент были поданы законопроекты о нотариальном порядке расторжения брака с обоюдного согласия супругов, о нотариальном порядке заключения договоров о партнерстве. Нам также известны инициативы Нотариальной палаты об организации электронных аукционов для того, чтобы помочь гражданам прозрачно и удобно уступить недвижимость. Участие нотариуса в заключении договоров о купле-продаже является обязательным, а организованный им аукцион помог бы людям гарантировать законность и безопасность процесса.

Парламентский контроль над нотариатом, отношения между парламентом и органом самоуправления нотариусов

Парламент, обсуждая законопроекты, рассматривает замечания и предложения всех заинтересованных структур. В процессе обсуждения существенных изменений Комитетом права и правопорядка Сейма Литовской Республики проводятся слушания, во время которых комитет знакомится с мнением заинтересованных структур. Когда законопроекты связаны с деятельностью нотариата, комитет всегда приглашает представителей Нотариальной палаты и выслушивает их аргументы.

Органу самоуправления нотариусов в Литве предоставлены важные функции — заботиться о повышении квалификации нотариусов, рассматривать дисциплинарные дела нотариусов, проводить аттестацию нотариусов. Орган самоуправления нотариусов эти функции выполняет принципиально, поэтому еще не было дискуссий об изменении функций Нотариальной палаты.

Несмотря на то, что чаще всего Комитет права и правопорядка Сейма Литовской Республики общается с Нотариальной палатой по поводу обсуждаемых законопроектов, однако были и другие случаи. Когда министром юстиции был представитель либералов, и он намеревался либерализовать тарифы получаемого нотариусами вознаграждения, в их определении учитывать только затраты, комитету пришлось приглашать министра юстиции и выступить с инициативой закрепления критериев определения вознаграждения нотариусов в Законе о нотариате.

ДОСТУП К НОТАРИАТУ: ЗАКРЫТЫЕ ДВЕРИ, ОТКРЫТЫЕ ИЛИ ПРИОТКРЫТЫЕ ДВЕРИ?

**Мишель Мерлотти,
президент Международного института
высших нотариальных исследований**

Введение

Мы постараемся ответить на вопрос, который чаще всего задают министерства юстиции и нотариальные палаты:

«Каким должно быть идеальное количество нота-

риусов, необходимое нашей стране?».

Этот вопрос, столь простой с первого взгляда, свидетельствует о тех изменениях, которые произошли на рубеже веков. Раньше никто не собирался оспаривать ограничение доступа к профессии,

которая считается специфической, официальной, уважаемой, строго регламентированной, представители которой, государственные служащие, приводятся к присяге.

Под давлением англосаксонского либерализма, который сообразно своей логике считает, что закон на самом деле является таким же рынком, как и любой другой, юристы, а также политики и, в меньшей степени, клиенты, принялись очернять нотариусов и рассматривать любое

Нотаріат у фокусі

преимущество, предоставленное определенным представителям юридической профессии, как противоречащее национальной конституции.

Этот доклад имеет целью помочь указать некоторые пути одновременно прагматичного и взвешенного решения в отношении основных особенностей профессии.

Аутентичная форма

Дискуссии об идеальном количестве нотариусов и их общей или ограниченной свободе устройства ограничиваются, как правило, молчаливо или вслух, выражением зависти, ревности, непонимания предполагаемых привилегий и сведением понятия нотариальной функции до очень хорошо оплачиваемой деятельности.

Поэтому следует напомнить, что для того, чтобы нотариусы существовали, законодательный орган обязан сначала ввести в Гражданский кодекс понятие аутентичной формы наряду с письменной формой и устной формой. Если знаменитый парадокс яйца и курицы все еще не решен (что было первым?), парадокс аутентичной формы и нотариальной, безусловно, тоже существует: необходимость наличия квалифицированной

формы для определенных типов контрактов создала необходимость назначения определенных юристов для ее предоставления путем делегирования им полномочий государства.

Первоначально власти учредили записи определенного типа, чтобы идентифицировать недвижимость и взимать связанные с ней налоги. Таким образом, была создана деятельность нотариуса, и не случайно, что уже два тысячелетия эти государственные служащие играют основную роль в сфере недвижимого имущества.

Неоспоримые преимущества нотариальной формы (она обеспечивает равновесие договора, заставляет соблюдать закон и правопорядок, влечет за собой исполнительную и доказательную силу), естественно, заставили законодателя расширить сферу ее использования, и сегодня она охватывает акты семейного права, права наследования, вещные права, коммерческое право, не говоря уже о «небольших» процессуальных действиях, таких как легализация, свидетельства, разрешения, доверенности и т. д.

Бурное развитие бизнеса, глобализация, создание крупных зон свободной торговли, свобода передвижения людей, товаров, услуг и капитала породили огромные потребности в юристах, и се-

годня каждая страна насчитывает невероятное количество студентов-юристов и адвокатов. Именно это заставляет нас задуматься об идеальном количестве нотариусов и критериях его определения.

Количество адвокатов и количество нотариусов

Прежде, чем перейти к более конкретному рассмотрению ситуации с нотариусами и проиллюстрировать то давление, которое оказывается на нее последние десятилетия, давайте обратимся к некоторым статистическим данным об услугах ЕС, которые очень красноречиво говорят за себя.

Это не то место, где можно утонуть в цифрах, поэтому я ограничусь ситуацией в 4-х основных странах ЕС, Германии, Испании, Франции и Италии.

Эта таблица заслуживает несколько комментариев:

- *Как и любую статистику, ее следует рассматривать как индикатор с ее неизвестными — например, почему число адвокатов, заявленных во Франции, столь низкое? — и оно округлено, потому что официальные данные, несомненно, являются более точными.*

СТРАНА	НАСЕЛЕНИЕ	АДВОКАТЫ	1 НА	НОТАРИУСЫ	1 НА
ГЕРМАНИЯ	81'000'000	165'000	500 жит.	9'000	9'000 жит.
ИСПАНИЯ	47'000'000	140'000	335 жит.	3'000	15'600 жит.
ИТАЛИЯ	61'000'000	175'000	348 жит.	5'000	12'200 жит.
ФРАНЦИЯ	67'000'000	60'000	1116 жит.	11'000	6090 жит.
РЕСАР.	256'000'000	540'000	474 жит.	28'000	9142 жит.

- В двух странах на юге явно больше адвокатов: я считаю это культурной причиной; доступ к профессии, возможно, проще, и привычка обращаться к адвокату более распространена, возможно, с более скромной почасовой оплатой.
- Адвокатов в 20 раз больше, чем нотариусов, что является огромным количеством и объясняет их притязания.
- Интенсивная экономическая деятельность и определенное благосостояние (в Германии и Франции ВВП на душу населения близок к 45 000 долл. США на душу населения, в Испании и Италии — 35 000 000 долл. США) приводят к тому, что «пул народонаселения», выделяемый нотариусу, может быть меньшим. В менее богатой стране на 1-го нотариуса может приходиться большее количество населения, порядка 20 000 - 30 000 человек.

Ограниченное количество и его обратная сторона

Поскольку правитель, то есть государство, назначает лиц, которым он делегирует часть своих полномочий, чтобы придать подлинность определенным документам и действиям, можно понять, что оно хочет сохранить над этим свой строгий контроль. В дополнение к многочисленным надзорным мерам, очень детальному кодексу этики и строгому режиму дисциплинарных санкций, на протяжении веков считалось нормальным огра-

ничивать количество нотариусов, государственных служащих.

Однако постепенно это жесткое видение профессии исчезло. Действительно, оказалось, что в периоды разгара экономической деятельности нотариусы действительно были бенефициарами ситуации, иногда необычайно высокой прибыли, тогда как во времена рецессии иногда было невозможно заполнить все открытые вакансии в соответствии с законодательством.

Сегодня можно сказать, что ограничение количества исчезло из Европы и, я думаю, из большей части мира.

Напротив, некоторые страны меньшинства выбрали полную свободу (с точки зрения устройства, а не условий, которые должны выполняться с точки зрения обучения), или по причинам поддержки неолиберальных теорий, которые появились вместе с глобализацией (Нидерланды, Мальта) или считая, таким образом, борьбу с коррупцией (Казахстан).

Можно сказать, что сама суть профессии нотариуса плохо адаптирована к либеральным принципам. Нотариус остается государственным служащим, он является представителем судебной власти особого производства и подчиняется — за пределами иерархии, поскольку он уважает принцип независимости, — высшему органу Министерства юстиции, который следит за правильным выполнением его обязанностей.

Со времени знаменитого решения по делу Рейнерса, вынесенного в 1974 году Европейским судом, дебаты о статусе нотариуса как государственного должностного лица

и его подчинении или не подчинении правилам свободного устройства не перестают беспокоить европейских нотариусов, имеющих, разумеется, точку зрения отличную от точки зрения Комиссии, в которой доминируют защитники либерализации. Последующие постановления и заявления скорее подкрепляли положение нотариата, как обладателя государственной власти при осуществлении нотариальных функций, непосредственно связанных с предоставлением подлинности.

Из описанной выше ситуации следует, что система организации нотариальной профессии основывается на том, что следует называть.

Регулируемое количество
Во всех странах континентального права государство делегирует часть своего суверенитета юристам высокого уровня, прошедшим специальное обучение и уполномоченным придавать достоверность определенным документам. При этом эти юристы, называемые нотариусами, осуществляют полномочия государственной власти: наделяют общественным доверием составленные акты, определяют дату, придают доказательную силу, исполнительную силу. Невозможно делегировать эти полномочия неопределенному числу юристов. Приведенная выше таблица говорит сама за себя: 540 000 адвокатов на 4 страны! Как государство будет поддерживать необходимый контроль над такой массой? Как можно проверить такое большое количество адвокатов даже на трехгодичной основе?

Таким образом, решением, которое необходимо

Нотаріат у фокусі

и практикуется практически во всех странах-членах Европейского Союза, является регулирование количества нотариусов в соответствии с критериями, которые мы рассмотрим.

Аргументы в пользу регулирования многочисленны, и они были взяты из совокупности аргументов, подготовленных МСЛН, которые я позволю себе обобщить.

Осуществление судебных полномочий несудебным способом плохо сочетается с принципами свободной конкуренции. Как мы видели и, к сожалению, в Украине тоже, обострившаяся конкуренция обязательно приводит к злоупотреблениям. Нотариус, который занят только выживанием и сведением концов с концами, становится опасным! Чтобы заработать деньги, он будет готов нарушить основополагающие принципы, которые являются столпами профессии, такие как беспристрастность, независимость и профессиональная тайна. Он будет легкой добычей для мафии, которая свирепствует повсюду и, особенно, в сфере недвижимости. Он согласится нарушить официальный тариф за вознаграждение, как уменьшив сумму, чтобы не потерять своих немногочисленных клиентов, так и увеличив ее, чтобы «ободрать» доверчивого и неопытного клиента. Если будет объявлена свободная конкуренция, то недолго придется ожидать, чтобы констатировать снижение уровня подготовки государственных служащих и появление дополнительной деятельности и nepозволительного поведения.

Свобода устройства может осуществляться в маленькой стране, наслаждаю-

щейся спокойным пейзажем и очень хорошей коммуникационной сетью. В большой стране свобода устройства неизбежно ведет к недопустимому увеличению числа нотариусов в столице и крупных городских центрах в ущерб сельским районам. Однако, присутствие нотариуса, который, как известно, оказывает публичную услугу, имеет важное значение на всей территории страны.

И это не нотариусы лично должны принимать решение о местонахождении своей конторы, а государство, которое по согласованию с корпоративным органом — Палатой нотариусов — находится в лучшем положении, чтобы учесть экономические, географические и демографические условия.

Выводы

На основании всех аргументов, изложенных в этом докладе, мы можем уже констатировать, что :

- *ограниченное количество не является системой, которая адаптируется к специфике нотариальной профессии;*
- *свобода устройства, особенно, когда она сопровождается более легким доступом к профессии, лишает сельские местности какого-либо нотариального присутствия в среднесрочной и долгосрочной перспективе;*
- *предпочтительным решением является численное регулирование, то есть регулирование количества нотариусов в соответствии с потребностями.*

На данном этапе мне кажется интересным кратко рассказать о последней системе.

Было бы слишком упрощенно пытаться определить число нотариусов относительно числа жителей, не принимая во внимание другие критерии. Действительно, каждый понимает, что 20 000 жителей центрального района Киева не могут экономически сравниться с 20 000 жителей неблагоприятного сельскохозяйственного региона.

Среди других критериев, которые должны приниматься во внимание, назовем количество действий за год, стоимость таких действий, их характер и степень сложности.

Ситуацию следует пересматривать регулярно, например, каждые 2 или 3 года. Таким образом, власти постоянно будут иметь перед собой четкую картину ситуации и смогут адаптировать количество нотариусов в соответствии с объективными критериями, всегда достигая консенсуса с Нотариальной палатой. Новая должность будет открыта в месте, где очевидно, практикующий нотариус или нотариусы хронически перегружены. И напротив, будет закрыта нотариальная контора, например, путем не замещения умершего или вышедшего на пенсию нотариуса или даже перенесения нотариальной конторы в другой округ.

Надеюсь, что нотариату Украины удастся укрепить свои основы и стать основным игроком на национальной правовой арене, продвигая нотариат как инструмент правовой безопасности и социального мира.

ПЕРСПЕКТИВЫ НОТАРИАТА В УКРАИНЕ — ВЗГЛЯД ИЗ ЛИТВЫ. ПРИМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАБОТЕ НОТАРИУСА.

**Марюс Страчкайтис,
президент Литовской нотариальной
палаты**

Уважаемая госпожа министр, уважаемый господин министр, уважаемые коллеги, дамы и господа!

Главной темой моего доклада я хотел бы считать достижения и положительный опыт применения информационных технологий в работе нотариуса. Нотариат Литвы в этом преуспел. Однако, как болеющий за Ваш успех коллега, не могу не обратить внимание на некоторые проблемы, которые были определены во время наших тесных двусторонних контактов и во время прошлогодней инспекции Международного союза латинского нотариата, миссией которого тогда руководил господин Мерлотти. Решение этих проблем является залогом успеха нотариата Украины и, следовательно, залогом успеха правовой системы вашей страны.

Нотариус с пером и свитком пергамента в руках это очень красивая и выразительная картинка, однако вы согласитесь, что она не соответствует реальности и вызовам нашего времени. Вот уже более пятнадцати лет нотариат Литвы уделяет огромное внимание и прилагает усилия к тому, чтобы нотариус в каждодневной работе по возможности больше пользовался информационными технологиями. Не только упрощая свою работу, но и увеличивая удовлетворение клиента.

Одной из первых информационных технологий в работе нотариуса стало создание Реестра недееспособных лиц на сайте Нотариальной палаты Литвы. Этот реестр существовал и велся усилиями Палаты с 1998 по 2011 год, когда реестр был интегрирован в государственную систему. Палата с 2005 по 2011 год также вела Реестр отозванных доверенностей, этот реестр также стал частью государственной системы.

На основании закона о Нотариате нотариусы при заключении сделок обязаны в центральных базах данных проверять данные, имеющие существенное значение для заключения сделки и защиты интересов лиц. Данные государственных реестров помогают обеспечить условия для заключения правомерной сделки, получения правильной информации. На основании Гражданского кодекса данные в публичных реестрах считаются правильными и исчерпывающими, пока не оспорены правовым путем.

Самым обширным информационным ресурсом в работе нотариуса является государственное предприятие **Центр реестров**. В нем размещены базы данных и информационные системы Реестра недвижимого имущества и Реестра юридических лиц.

Нотаріат у фокусі

С июля 2009 года все сделки по недвижимому имуществу производятся через **Систему электронных услуг недвижимого имущества**. Клиенты заключают договор, который составляется и заполняется нотариусом в электронной системе. Клиенты имеют возможность через нотариуса зарегистрировать договор электронным образом в **Реестре недвижимого имущества** и через нотариуса получают свидетельство о собственности. С 1 ноября 2015 года вошли в силу изменения закона о Реестре недвижимого имущества, обеспечивающие, что право на собственность в обязательном порядке регистрируется у нотариуса, если такое право приобретается путем нотариальной сделки. В Реестре недвижимого имущества не только регистрируется право на собственность, но также хранится документ, на основании которого было зарегистрировано право собственности или его ограничение. Поэтому нотариус и другие уполномоченные лица имеют возможность электронным путем заказать и получить копии этих документов.

В Центре регистров также размещена база данных **Реестра юридических лиц** и **Система электронной регистрации юридических лиц**. Реестр юридических лиц действует с 2004 года. С 2008 по 2012 год либеральным министром юстиции предпринято несколько инициатив, направленных на уменьшение роли нотариуса в регистрации юридических лиц. В 2010 году запущен в эксплуатацию первый этап Системы электронной регистрации юридических лиц, позволяющий через интернет регистрировать индивидуальные предприятия. Несколько позднее был запущен следующий этап системы, позволяющий регистрировать Закрытые акционерные общества и некоторые другие юридические лица, но только на основании типичных, шаблонных уставов. Нотариусы все еще имеют активную роль в процессе регистрации предприятий и в целом юридических лиц, однако популярность электронной регистрации юридических лиц все возрастает.

Важным информационным ресурсом в работе нотариуса является **Реестр населения**. В 2014 году этот реестр, ранее принадлежавший Министерству внутренних дел, был переподчинен Министерству юстиции. Это привело к значительному улучшению качества базы данных и надежности в эксплуатации. Нотариусы получили доступ к более широкому спектру личных данных, в том числе и к фотографиям лиц. Таким образом уменьшилась возможность действовать мошенникам по поддельным документам.

По долгу своей службы нотариусы обязаны перед заключением сделок проверять данные в следующих реестрах:

Реестр недееспособных и частично способных лиц (данные о таких лицах поступают в реестр по решению суда).

Реестр доверенностей, заверенных нотариусом. Нотариус имеет возможность удостовериться в аутентичности документа, так как в регистре помещены отсканированные нотариусом доверенности. С 2011 года количество подделанных доверенностей и попыток мошенничества радикально сократились.

Реестр брачных договоров. На основании данных этого регистра нотариус устанавливает, применяется ли в отношении к супругам законный режим собственности или же они изменили его посредством брачного договора. Если брачный договор имеется, нотариус на основании его устанавливает законный режим по отношению к собственности, которая является объектом сделки.

Реестр ипотеки. На основании законов Литовской Республики все ипотечные и залоговые сделки (кроме залоговых сделок, когда заложенное имущество передается кредитору) обязаны заключаться в нотариальной форме и применительны в отношении третьих лиц только в том случае, когда они зарегистрированы в Реестре ипотеки. Если нотариус устанавливает, что вещь является под залогом, обычно владелец имеет право диспонировать ей только с разрешения кредитора. Нотариус обеспечивает, что без разрешения кредитора сделка не может заключаться.

Реестр арестов. В этом реестре фиксируются все факты арестов имущества. Путем введения личного кода нотариус получает как краткую, так и полную информацию об ограничениях прав диспонирования имуществом.

Реестр завещаний. Этот реестр особенно важен для ведения дел о наследовании. В нем регистрируются все официальные (т. е. заверенные нотариусом или консульским служащим) завещания, а также личные завещания, переданные на хранение нотариусу или консульскому служащему. В начале дела о наследовании нотариус получает сведения о составленных завещаниях и месте их хранения. Реестр завещаний не имеет данных о содержании завещания. Заведший дело нотариус получает завещание от его утвердившего нотариуса. В Реестре завещаний также регистрируются факты приема и отказа от наследования. Заинтересованные государственные институции, кредиторы и другие

лица имеют возможность получить сведения о том, заведено ли дело, и лица, принявших наследие или от него отказавшихся.

В Литве в среднем более 30 процентов дел о наследстве ведутся на основании составленного завещания.

Примечательно, что нотариусы являются не только пользователями, но и наполнителями реестров. Нотариусы вносят данные в реестры ипотеки, доверенностей, завещаний и брачных договоров.

С 1 июля 2012 года вступило в силу законодательство, коренным образом изменившее механизм ипотеки. Во первых, была утверждена компетенция нотариуса в ипотечных договорах, упразднен институт ипотечного суда. Во вторых, был сохранен нотариальный контроль договорах по залогу и переиздачу. В третьих, было введено взыскание по залогу на основании исполнительных надписей нотариуса в ипотечных договорах.

На опыте пяти лет после ипотечной реформы мы можем утверждать, что все нововведения полностью оправдались и даже стали опорным фундаментом для последующих реформ. На основании опыта исполнительных надписей нотариуса в ипотечных договорах приняты новые законы, введшие взыскание на основании исполнительных надписей нотариуса во всех нотариально заверенных сделках.

В свою очередь опыт работы нотариусов в электронном процессе ипотеки сегодня используется в подготовке к введению электронного нотариата, о чем я буду говорить позже.

Как работает электронная система ипотеки? Клиент у нотариуса заключает ипотечный договор, который вносится в ипотечный реестр, а также регистрируется электронным путем. Нотариус выступает в роли «единого окна».

Уважаемые коллеги,

в процессе создания государственных информационных систем, связанным с ипотекой, недвижимостью и регистрацией юридических лиц Литовская нотариальная палата участвовала только в качестве заинтересованного лица, но никак не клиента или главного пользователя. Все мною упомянутые системы создавались по инициативе государственных учреждений, с учетом участия нотариусов, но не для их потребностей, и тем более не для их удобства. Поэтому Литовская нотариальная палата несколько лет назад пришла к выводу, что следует начать создание электронной системы, в центре которой находится нотариус и

его клиент. В 2012 году по заказу Нотариальной палаты и на средства палаты была сформулирована задача создания системы эНотарас. В 2012 году начат внутренний тендер Палаты в целях определения производителя системы. В 2014 году подписан договор с компанией производителем, а также с компанией, которая контролирует эффективность создания системы и тестирует ее во всех этапах создания. Я хотел бы подчеркнуть, что все расходы на создание и тестирование приходятся на бюджет Палаты. Средства налогоплательщиков не используются, как не используются и средства фондов Европейского Союза. Палата, по своему статусу, увы, не соответствовала требованиям для получения средств. Однако, с другой стороны, при отсутствии таких европейских средств существенно сократились сроки создания системы, не требуется сложная процедура проведения тендера. В свою очередь не использование средств налогоплательщиков обеспечило положительное отношение к нашему проекту со стороны государственных учреждений. Несмотря на большие расходы, уже перешагнувшие несколько сотен тысяч евро, наша Палата имеет возможность максимально эффективно работать с производителем, требовать лучший результат и быть подотчетной только перед нотариусами.

Создание системы эНотарас состоит из трех этапов. В эти дни подходит к завершению тестирование Первого этапа, соответствующего Третьему уровню взаимодействия. В результате Первого этапа создана общая инфраструктура, ядро системы, внутренний портал для нотариусов и сотрудников нотариальных бюро, создан внешний портал для клиентов. В календаре каждого нотариального бюро нотариус будет регистрировать планируемые действия с клиентами, будут созданы профили бюро, нотариуса и его помощников, помещены шаблоны документов, шаблоны нотариальных сделок и много прочих функций.

Начата интеграция эНотарас с внешними системами и государственными регистрами. Также создан электронный нотариальный регистр, иначе — электронная нотариальная книга. Мы ожидаем изменений законодательных и после законодательных актов, которые узаконят электронный регистр и регламентируют его использование. В нем будут регистрироваться нотариальные сделки, автоматически подсчитываться размер нотариального тарифа. Данные о доходе нотариуса и другие статистические данные будут направляться в налоговую инспекцию, палату нотариусов и систему социального страхования.

В результате Первого этапа, после тестирования, клиенты смогут подключиться к системе

Нотаріат у фокусі

эНотарас через государственную систему «Ворота власти». Клиенты получают возможность заказать нотариальные услуги, дистанционным способом предъявить сопутствующие заказу документы, получить информацию о назначенном нотариальном действии. Система эНотарас будет доступна через обычные компьютеры, планшеты и смартфоны. Мы надеемся, что система вступит в эксплуатацию с начала 2018 года. К этому времени мы надеемся с поддержкой Министерства юстиции решить проблемы технического взаимодействия системы эНотарас с государственными реестрами. Следует упомянуть, что перед нами возник вопрос размещения, или хостинга, нашей системы и баз данных. Мы остановили свой выбор на системе Центра реестров. Во-первых, там находится большинство реестров, с которыми взаимодействуют нотариусы. Во-вторых, государство уделяет очень серьезное внимание проблемам кибернетической защиты и охраны данных. Кроме того, нотариусы являются одними из основных поставщиков данных для реестров, и осуществляют правовую регистрацию. Иначе говоря, существует очень сильная и органическая взаимосвязь между работой нотариуса и государственными реестрами.

В дальнейших этапах создания системы эНотарас планируется достигнуть Четвертого и Пятого уровня взаимодействия, расширить интеграцию системы с реестрами. Переведя на обычный язык это означает наше стремление к тому, чтобы клиент имел возможность как можно больше действий произвести дистанционным способом подключившись к системе через безопасный тоннель.

Особенно важно заметить, что в основу системы эНотарас заложен принцип обеспечения полного нотариального контроля и соответствия законам даже в виртуальном пространстве. Развитие информационных технологий в правовой системе очень важно, но еще важнее сохранение нотариального контроля. Только таким образом возможно до конца соблюсти верховенство закона в гражданской сфере права.

Также я хотел бы повторно обратить внимание на то, что все затраты на создание системы эНотарас приходятся на Палату нотариусов Литвы. Своими ресурсами мы создаем платформу, которой будут пользоваться сотни тысяч налогоплательщиков.

Это приводит меня к мыслям, связанным с нотариатом Украины.

Осуществлять такие задачи, как создание системы эНотарас, а также осуществлять основные функции Палаты нотариусов, позволяет постоянный и стабильный доход Палаты, который со-

стоит из членских взносов нотариусов — членов палаты. Обязанность ежемесячно платить взнос утверждена в Законе о нотариате. Размер взноса — в зависимости от доходов нотариуса: два или три процента. Неуплата за три месяца может быть основанием для возбуждения дела в суде Чести нотариусов. Почему мы уделяем такое внимание членским взносам? Потому, что только при наличии денежных ресурсов Палата может выполнять возложенные на нее задачи и надлежащим способом защищать интересы нотариусов.

В то же время в Украине остается проблема с уплатой нотариусами членских взносов и отсутствие законодательной базы для борьбы с неплательщиками. Тем самым ограничиваются возможности Нотариальной палаты выполнять свои функции и независимость организации. Решение этой проблемы — один из краеугольных камней реформы.

В своем докладе я детально изложил важность взаимодействия нотариуса и реестров. В особенности это применительно к реестру населения, аналог которого в Украине называется Демографическим реестром. У вас в стране законодательством предусмотрено, но нотариусы не имеют возможности пользоваться Демографическим реестром. Это означает, что нотариусы не могут удостовериться в том, что клиент представил действительный, а не поддельный паспорт. Нотариус не может узнать семейное положение, состав семьи, родственные связи, а это крайне важно при ведении дел о наследстве.

Мы слышны и о том, что у Вас существует целый ряд проблем, связанных с работой Реестра регистрации имущественных прав. Литовская палата готова выступить в качестве посредника с Министерством юстиции Литвы, для того, чтобы литовские специалисты Центра реестров поделились своим опытом.

То же предложение действительно и по отношению к проблемам при взаимодействии Реестра регистрации имущественных прав и Земельного Кадастра.

В докладе министра госпожи Милды Вайнюте детально излагались принципы взаимодействия Министерства юстиции с Нотариальной палатой Литвы. Вы все убедились, что, несмотря на иногда возникающие рабочие вопросы и дискуссии, Министерство своими действиями направлено на усиление системы нотариата. Государство создает прочную базу для деятельности нотариуса и доверяет ему все новые и новые функции, расширяет сферу ответственности нотариата.

В то же время нам известно, что в Украине при Министерстве юстиции создана Комиссия, которая своим решением может отключить но-

тариуса от реестров, как на определенный срок, так и бессрочно. Тем самым практически лишить его возможности работать нотариусом. Это дает возможность образования коррупционных схем. На наш взгляд сама мысль отключения нотариуса от реестров означает прекращение его деятельности в качестве «превентивного судьи» и гаранта законности в сфере гражданского права. И конечно, в составе этой Комиссии обязательно должны работать члены Нотариальной Палаты при рассмотрении вопросов отключения нотариусов, как регистраторов.

Отдельно о технологиях, на которых основываются правовые информационные системы. В Украине часто слышим о «блокчейне». Через несколько недель Международный нотариальный союз будет рассматривать очень актуальную тему: «Блокчейн и роль нотариата». Внимание этой теме будет уделено во время дискуссий, посвященных информационным технологиям в работе нотариуса на Четвертом Европейском конгрессе нотариусов в Сантьяго де Компостела.

Официально «блокчейн» характеризуется как публичная система хранения транзакций. Каждый блок, содержащий цифровую информацию о сделках, соединен с другим блоком и создает цепь блоков в хронологическом порядке. Система применима во всем мире и во всех сферах. Система фиксирует все сделки купли продажи, обмена имущества, не оставляя следов о платежах. Международный нотариат усматривает огромную угрозу в такой системе. Следует заметить, что в Литве системы реестров основаны на иных технологиях. Эксперты реестров отмечают, что система «Блокчейн» создает предпосылки для сокрытия важной информации о происхождении имущества, средств и другой важной информации.

Печально, но в Украине остаются нерешенными основные проблемы соблюдения принципов латинского нотариата. В первую очередь, это принцип регулирования численности нотариусом. Об этом уже прозвучал подробный доклад господина Мерлотти.

Проблема единого нотариата также очень остра. На данный момент возникает ощущение, что вопросу о государственных нотариусах намечен путь «биологического решения». Может быть это и гуманный, но слишком продолжительный и безответственный по отношению к нотариату путь. Как в своем докладе изложил профессор Някрошюс, в Литве переход от государственного к частному нотариату произошел в течении нескольких месяцев, и это являлось основой нашей реформы.

По нашим оценкам, наибольшей угрозой для нотариата Украины остается Закон №1709-VII от 20.11.2014 года, который вступил в силу 1 января 2016 года. Он дает право оформлять наследство органами местного самоуправления в сельских районах. Несмотря на то, что указанный Закон не соответствует Регламенту ЕС № 650/2012 и Ассоциации Украины с ЕС от 16.09.2014 года, он продолжает действовать. С точки зрения юриста, это кошмар. Представьте, как чиновник самоуправления, возможно, даже не имеющий не то что высшего юридического, а вообще высшего образования, будет решать вопросы раздела имущества между, скажем тремя группами родственников, имеющими разные взгляды и претензии на дом и земельный участок усопшего. И с точки зрения латинского нотариата, это самый что ни на есть кошмар.

По вопросу о Кодексе этики нотариусов. Понятие этики основано на основных принципах, но постоянно эволюционирует. За время существования Кодекса Этики в нотариате Литвы он два раза изменялся и поправлялся на съездах Палаты. В Украине этот кодекс утверждается приказом министра юстиции. С нашей точки зрения, такой порядок следовало бы изменить. Государство должно и может регламентировать деятельность нотариусов, но не в праве устанавливать этические правила. Поэтому мы считаем, что министр в праве участвовать при обсуждении кодекса, но не его утверждении.

И в заключении еще раз о роли нотариуса, как «превентивного судьи», предотвращающего незаконные манипуляции в сфере бизнеса. Два года назад Президент Литвы инициировала целый блок поправок к законам, предусматривающих расширенную роль нотариуса в переходе прав собственности на акции. Эти положения в законе обозначили понимание государства о возможностях и роли нотариуса в превентивном праве. В Украине не предусмотрено обязательного нотариального удостоверения сделок при переходе права собственности на бизнес. Это, конечно влечет за собой опасность рейдерских захватов предприятий и уменьшает инвестиционные интересы.

Я глубоко верю в перспективы и состоятельность будущих реформ в Украине, и не только в нотариальной сфере. На данный момент очень важно осознать, что именно нотариальные реформы могут создать нужные условия для искоренения коррупции и злоупотреблений. Искренне желаю Вам удачи.

Благодарю Вас за внимание.

Події та факти

Нотаріат у фокусі юридичної науки: НПУ обговорила з правничою спільнотою ключові питання нотаріату під час конференції. Київ. 14 грудня 2017 року.

НПУ (Нотаріальна палата України) спільно з кафедрою нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка провела Першу всеукраїнську науково-практичну конференцію «Нові напрями охорони та захисту прав нотаріусами». В заході взяли участь найдосвідченіші професіонали та викладачі університету, фахівці Міністерства юстиції України, кращі спеціалісти галузі, провідні нотаріуси і практикуючі юристи.

Варто зазначити, що конференція була приурочена до 7-річчя кафедри нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури. Президент НПУ привітав завідувачку кафедри пані Світлану з цією нагодою та побажав від імені нотаріальної спільноти професійних здобутків та розвитку наукової школи, яку представляє кафедра, адже її девіз: *SCIENCIA VINCEMUS!* Наукою переможемо!

У ході конференції обговорили найбільш актуальні

питання сьогодення та майбутнього розвитку нотаріату в Україні. Це участь нотаріуса в процедурі медіації, в тому числі при реєстрації шлюбів нотаріусами, можливості електронного нотаріату, адже сучасні технології все більше входять в наше життя. Окрім того, торкнулись питання нотаріального захисту в аграрній сфері та при передачі корпоративних прав, при веденні ескроу-рахунків.

«Нотаріальна палата підготувала концепцію реформи українського нотаріату. До речі, її наповнення дотичне до тем конференції. Але зауважу, що реформування нотаріату має бути виваженим і відповідати потребам сьогодення. Досягти цього можливо лише завдяки об'єднанню зусиль вчених і практикуючих фахівців», — зазначив Володимир Марченко, президент НПУ, відкриваючи захід.

За словами Олени Сукманової, заступника міністра юстиції з питань державної реєстрації, функції нотаріуса щороку ставатимуть більш широкими і глибокими, тому

конференції та інші подібні заходи — чудова можливість для зростання компетенцій нотаріусів. Також пані Сукманова зауважила на плідній співпраці профільного міністерства і НПУ.

Під час урочистого відкриття конференції між НПУ і кафедрою нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури було підписано Програму співпраці, положення якої деталізують Меморандум про співробітництво між НПУ та юридичним факультетом КНУ ім. Т. Шевченка у питаннях науково-дослідної, навчально-методичної та міжнародної діяльності у сфері нотаріату.

Президент НПУ Володимир Марченко та завідувачка кафедри Світлана Фурса засвідчили свої спільні прагнення до вдосконалення та поглиблення співробітництва нотаріальної практики з юридичною наукою.

«Ми вже маємо коло завдань для опрацювання і обговорення вже на майбутніх зустрічах. Тож дякую всім за діалог на нашій дебютній конференції. Сподіваюсь, що конференція матиме продовження у спільних напрацюваннях нотаріусів з кафедрою нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури для вдосконалення законодавчої бази у сфері нотаріату», — наостанок підсумував президент НПУ.

В результаті заходу фахівці обмінялись думками щодо важливих і резонансних тем, певні відповіді знайшли, а деякі питання лишили відкритими, очікуючі подальших зустрічей та тем для обговорення на майбутніх спільних заходах.

В Міністерстві юстиції обговорили подальші тактичні завдання щодо реформування нотаріату України

Міністр юстиції України Павло Петренко зустрівся з президентом Нотаріальної палати України Володимиром Марченком.

На зустрічі були присутні віце-президент НПУ Ольга Оніщук, заступник міністра юстиції з питань державної реєстрації Олена Сукманова та директор департаменту приватного права Олена Ференс.

За підсумками глідної співпрці між НПУ та Міністерством юстиції розглядалися певні важливі питання, а також подальші тактичні завдання щодо реформування нотаріату України та розвитку професійного нотаріального самоврядування.

Зокрема були обговорені результати спільної робочої групи міністерства та

НПУ, яка займалася аналізом виявлених недоліків та порушень вимог законодавства за результатами здійснення моніторингу реєстраційних дій в ДРРП. Вона підготувала методичні узагаль-

нення проблемних питань, які виникають при здійсненні контролю у сфері державної реєстрації, з метою недопущення у подальшому порушень законодавства України.

НПУ ініціювала спрощення процедури відчуження майна

8 грудня 2017 року Міністерство юстиції України опублікувало наказ, що врегульовує складнощі отримання спадщини і відчуження нерухомості, яка знаходиться на тимчасово окупованій території та зони АТО, та деякі інші питання. Відповідний Наказ про затвердження змін до Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України зареєстрований 5 грудня 2018 року. НПУ (Нотаріальна палата України) стала ініціатором таких змін і долучилась до розробки документу про це.

«Більше мільйона українських громадян, що мешкали на тимчасово окупованій території та зони АТО, стикались із труднощами, пов'язаним із процедурою відчуження нерухомості та оформлення спад-

щини. Всі знають, як багато довідок потрібно було отримати для цього. В НПУ розуміли ці складнощі, з якими нотаріуси стикались щодня у своїй роботі. В сьогоднішніх реаліях це неможливо зробити тимчасово переселеним особам. Тож ми запропонували врегулювання цих питань»,— зазначив Володимир Марченко, президент НПУ.

Окрім вирішення проблем оформлення спадщини та відчуження майна, яке розташоване на тимчасово окупованих та непідконтрольних Україні територіях, документ спрямовано на приведення у відповідність норм порядку в частині застарілої норми про витребування довідки про склад сім'ї та ін.

Звертаємо Вашу увагу, що зміна п. 1.8 в частині подачі

заяви відчужувача замість витребування довідки про склад сім'ї не звільняє нотаріуса від необхідності перевірки права користування малолітніх та неповнолітніх дітей шляхом витребування інформації з реєстрів територіальної громади, державного реєстру актів цивільного стану громадян, відомостей про реєстрацію місця проживання особи тощо.

За словами Володимира Марченка, зміни матимуть позитивний вплив на захист конституційних прав переселенців при різних нотаріальних діях.

НПУ працює і над іншими законопроектами і нормативно-правовими актами, що вдосконалюють захист тимчасово переселених осіб.

Ознайомитись з інформаційним листом можна на офіційному сайті НПУ.

Події та факти

Мін'юст та НПУ презентували посібник, покликаний полегшити для нотаріусів процедури державної реєстрації

Нотаріальна палата України (НПУ) спільно з Міністерством юстиції України підготувала Методичні рекомендації, що полегшать роботу вітчизняних нотаріусів та забезпечать більшу чіткість реєстраційних дій.

«Типові помилки, які виникають під час процесу державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, а також державної реєстрації юридичних, фізичних осіб підприємців та громадських формувань» — складна назва посібника, але його мета — полегшити процедури та практики в роботі нотаріусів для недопущення у подальшому порушень законодавства України у цій сфері.

«Міністерство юстиції проаналізувало роботу державних реєстраторів і узагальнило проблемні питання, які виникають при здійсненні контролю у сфері державної реєстрації. Нерухомість, реєстрація компаній та фізичних осіб-підприємців — найбільш «чутливі» теми для україн-

ського суспільства і економіки; кожний хоч раз стикався з цими питаннями. Тож ми підсумували наявну практику для того, щоб уникнути помилок, щоб в майбутньому нотаріат працював ефективніше та відповідальніше», — зазначають в НПУ.

Посібник — це спільні напрацювання представників НПУ та фахівців міністерства.

Матеріали підготовлені станом на 5 грудня 2017 року та були оприлюднені під час конференції 6 грудня 2017 року, за участі заступника міністра юстиції з питань держреєстрації Олени Сукманової членів спільної робочої групи Міністерства юстиції та Нотаріальної палати, що відбулася у Конгрес-центрі Київського торговельно-економічного університету.

У своєму вітальному слові заступник міністра зазначила,

що нотаріуси гідно і достойно виконують функцію захисту права власності.

Вона подякувала за їхню сумлінну працю та наголосила, що Міністерство юстиції здійснює відкриту і прозору політику щодо контролю у сфері державної реєстрації. Серед 333 осіб, щодо яких проводився моніторинг реєстраційних дій, тільки у 130 державних реєстраторів були проведені камеральні перевірки, за результатами яких 70% були обмежені у доступі до ДРРП.

Пані Олена зазначила, що серед державних реєстраторів-порушників нотаріусів найменше, та й кількість самих порушень також зменшилася.

«Сьогодні ми представляємо ті напрацювання робочої групи, які, сподіваюсь, допоможуть вам розібратися у тих тонкощах реєстраційної діяльності, які є на сьогодні. Ми

(члени робочої групи — авт.) намагалися зробити ці методичні матеріали не швидко, а якісно» — сказала Олена Сукманова.

Президент НПУ Володимир Марченко, відкриваючи захід, сказав, що метою створення спільної робочої групи НПУ та Міністерства юстиції, було узагальнення проблемних питань, які виникають при здійсненні контролю у сфері державної реєстрації, з метою уникнення порушень законодавства у цій сфері, та щоб процедури державної реєстрації стали чіткими і більш зрозумілими для реєстраторів.

«Наше завдання — вдосконалити процедури реєстраційної діяльності через відповідні роз'яснення та методичні вказівки, щоб в подальшому не було ні моніторингу, ні камеральних перевірок» — сказав В. Марченко.

Він висловив сподівання, що ті законодавчі прогалини і невідповідності, які виникають в реєстраційній діяльності, будуть усунуті шляхом внесення змін до законодавства. І в цьому Нотаріальна палата України готова брати активну участь разом з Міністерством юстиції.

Він подякував членам робочої групи за їхню плідну працю та напрацювання, які вилились на сторінки методичних матеріалів, з якими нотаріуси ознайомились.

Формат заходу передбачав інтерактивне спілкування членів робочої групи із присутніми у залі нотаріусами, які мали можливість з'ясувати ряд питань, що стосуються процедур державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, а також державної реєстрації юридичних, фізичних осіб підприємців та громадських формувань.

Інтереси нотаріальної спільноти в Громадській раді при Мін'юсті буде представляти Дмитро Кирилюк

.....
17 жовтня 2017 року
Міністерство юстиції України
наказом № 38/79
від 17.10.2017 затвердило
склад Громадської ради.
.....

До неї увійшли 35 представників громадськості, а саме: керівники та члени громадських та самоврядних професійних організацій.

Від Нотаріальної палати України до Громадської ради був обраний Дмитро Кирилюк, член Ради НПУ, голова комісії з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу.

Нагадаємо, що Громадська рада при Міністерстві юстиції України є постійно діючим колегіальним виборним консультативно-дорадчим органом, утвореним для забезпечення участі громадян у формуванні та реалізації державної правової політики.

Основними її завданнями є:

- створення умов для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами;
- здійснення громадського контролю за діяльністю Міністерства юстиції України (далі — Мін'юсту);
- забезпечення врахування Мін'юстом громадської думки під час формування та реалізації державної правової політики;
- співпраця з Мін'юстом у підготовці та проведенні громадських обговорень з питань, що відносяться до його повноважень;
- підготовка пропозицій до проектів нормативно-правових актів з питань забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян, розробником яких є Мін'юст.

Події та факти

Півтисячі нотаріусів Західної України підвищили свій професійний рівень

З 21 по 23 листопада Нотаріальною палатою України на базі відділень у Закарпатській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях були проведені семінари-практикуми для нотаріусів. Взяти участь у заходах також мали змогу колеги із суміжних областей — Тернопільської та Львівської. Загальна кількість слухачів на заходах з підвищення професійного рівня склала більше півтисячі нотаріусів.

Інтерактивне спілкування нотаріусів та фахівців Міністерства юстиції України з питань державної реєстрації та нормативно-правового забезпечення нотаріальної діяльності відбулося у ході семінару-практикуму, що відбувся на Закарпатті, в с. Поляна, 21 листопада 2017 року.

Участь у семінарі взяли понад 120 нотаріусів із Закарпатської, Волинської, Львівської та інших областей. Захід відкрив президент НПУ Володимир Марченко, який у вітальному слові до нотаріусів звернув увагу на необхідності використання нотаріусами єдиного підходу до застосування законодавства у сфері реєстраційної діяльності та уникнення типових помилок при її здійсненні. З цією метою НПУ проводить по всій Україні семінари-практикуми, запрошуючи, в якості спікерів, фахівців міністерства юстиції задля безпосереднього спілкування, обміну думками між учасниками та виявленню спірних питань, що потребують вирішення. Поспілкуватися та почути основне нотаріуси змогли від начальника управління нормативно-правового забезпечення реєстраційної діяльності Анатолія Лещенка та начальника управління нормативно-правового та методичного забезпечення нотаріату департаменту приватного права Міністерства юстиції України Олени Мартинюк. Участь у семінарі також взяла начальник ГТУЮ в Закарпатській області Руслана Натуркач.

Вже 22 листопада НПУ продовжила свою роботу в Івано-Франківську. У конференц-залі ГРК «Надія», що на вулиці Незалежності, зібралось

більше 200 нотаріусів, щоб підвищити свій професійний рівень. Участь у заході взяли нотаріуси із Тернопільщини та Львівщини. Їхня скромна делегація склала близько 90 осіб.

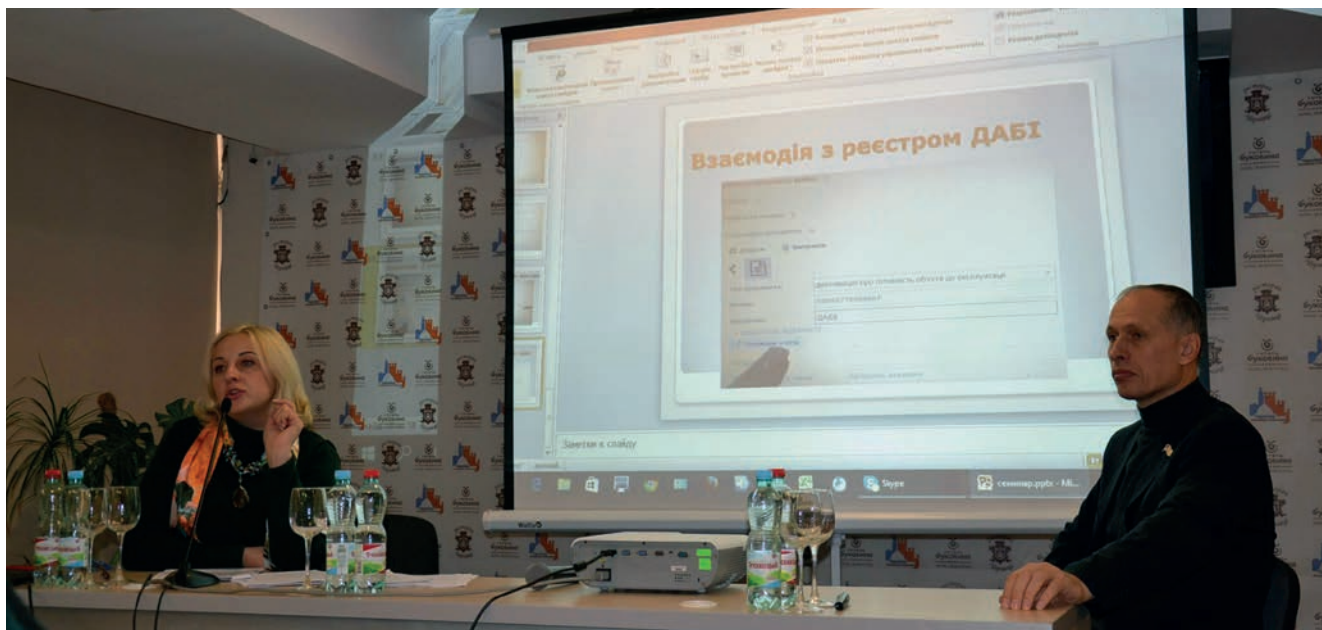
Захід розпочався з вітальних слів президента НПУ Володимира Марченка, начальника Головного територіального управління юстиції в Івано-Франківській області Андрія Гайди та заступників директора департаменту приватного права Міністерства юстиції України Олени Мартинюк та Анатолія Лещенка.

Володимир Марченко відзначив активність нотаріусів, які прибули, та подякував за сумлінне виконання обов'язків членів Нотаріальної палати, що дозволяє організовувати подібні заходи та забезпечувати належний рівень професійного розвитку колег.

Андрій Гаїда привітав нотаріусів та запевнив в тому, що управління юстиції всебічно підтримує нотаріальну спільноту і буде сприяти в подальшому розвитку професійного самоврядування та його ініціатив. Привітали всіх присутніх і спікери семінару — Олена Мартинюк та Анатолій Лещенко.

У ході вступної частини керівник-прес-служби Леся Арнаутова ознайомила нотаріусів з діяльністю Нотаріальної палати за 2017 рік та зосередила їхню увагу на створеному НПУ механізмі захисту професійних прав та інтересів нотаріусів, а також тих інформаційно-комунікативних можливостях, використання яких забезпечує належну професійну діяльність.

Анатолій Лещенко розпочав інтерактив з актуальних питань реєстраційної діяльності, а пані Олена розповідала про особливості вчинення нотаріальних та реєстраційних дій у сфері земельних відносин.

Нотаріуси чемно конспектували почутий матеріал з перших вуст, активно спілкуючись зі спікерами з питань, що потребують роз'яснення та уточнень.

За відгуками учасників семінару обрана тематика досить актуальна для нотаріусів, а безпосереднє спілкування з колегами та фахівцями Міністерства юстиції з проблемних питань, сприяє кращому розумінню законодавства та механізму його застосування.

Ранок 23 листопада актив Нотаріальної палати України розпочав на буковинській землі, у м. Чернівці. Тут, в конференц-залі центрального готелю міста зібралися близько 120 нотаріусів в очікуванні змістовного і корисного для них спілкування з доповідачами семінару-практикуму.

Завершився 3-й день нотаріального турне НПУ Західною Україною і ми підготували для наших сумлінних членів Нотаріальної палати приємний сюрприз, запросивши в якості спікерів Олену Чуєву та Наталію Козаєву. Вони розширили тематику запланованого заходу і своїм запалом зарядили аудиторію на активну спільну роботу.

Президент НПУ Володимир Марченко подякував відділенню НПУ у Чернівецькій області в особі керівника Наталії Блауш за сумлінність колег у виконанні своїх обов'язків та, за відсутність заборгованості відділення перед НПУ по сплаті членських внесків.

Участь у відкритті семінару взяв в.о. начальника ГТУЮ в Чернівецькій області Олександр Малий.

Приватний нотаріус Харківського міського нотаріального округу, фахівець зі спадкового права Олена Чуєва продовжила семінарну частину, інформуючи нотаріусів про особливості вчинення нотаріальних дій у сфері спадкових відносин, наводячи конкретні випадки та судову практику.

Наталія Козаєва, голова комісії НПУ з питань протидії та запобігання кіберзлочинності, член Ради НПУ, у своєму виступі торкнулася проблемних питань, які виникають при здійсненні нотаріусами реєстраційних дій. У ході спілкування з колегами вона навела приклади типових помилок, які допускають колеги, працюючи з реєстром речових прав на нерухомо майно (УВ). Матеріал виявився досить цікавим та актуальним для присутніх, що створив в аудиторії жваву дискусію та продовжив спілкування у формі запитання-відповіді. Зокрема, пані Наталя ознайомила колег з методичними рекомендаціями спільної робочої групи НПУ та Мін'юсту щодо виявлених типових помилок, виявлених при проведенні моніторингу реєстрацій дій і камеральних перевірок, а також надала поради як захистити робоче місце нотаріуса від злому паролів.

Після семінарської частини і на завершення заходу, керівник відділення НПУ Наталія Блауш організувала для гостей цікаву і незабутню екскурсію до Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича та вечірніми вулицями Чернівців.

Події та факти

Нотаріуси Волині матимуть своїх покровителів

7 листопада 2017 року о 09.30 в Жидичинському монастирі Святителя Миколая Чудотворця за адресою: с. Жидичин, вул. Ковельська, 1 відбулося особливе богослужіння освячення ікони, яка охоронятиме нотаріусів.

У храмі монастиря з'явилася нова ікона — образ святих мучеників Маркіяна та Мартирія. Образ був виготовлений спеціально на замовлення нотаріусів відділення Нотаріальної палати України у Волинській області, які отримали на це благословення архимандрита Константина, намісника чоловічого Жидичинського монастиря.

Участь в урочистостях взяли представники нотаріальної спільноти на чолі з головою відділення Нотаріальної палати України у Волинській області Наталією Куртою, а також начальником Го-

ловного територіального управління юстиції у Волинській області Валентином Кухаруком.

Священнослужителі провели освячення ікони християнських мучеників Маркіяна та Мартирія, шанованих як небесних покровителів нотаріусів. Варто зазначити, що в Україні така ініціатива реалізована вперше.

Автоматизація XXI: чи можливі цифрові технології в нотаріаті?

Нотаріальна палата України переконана, що цифрові технології мають застосовуватися тільки з метою вдосконалення і модернізації нотаріального процесу, який дозволить нотаріату України впевнено рухатися у напрямку впровадження нових та вже існуючих нотаріальних дій. Адже однією із цілей нотаріату є забезпечення юридичної безпеки цивільного обороту, тому варто зважено підходити до застосування різних правових та технічних засобів, що стосуються прав та законних інтересів громадян.

Такого висновку дійшли учасники Всеукраїнського форуму «Нотаріат в цифровій економіці», що відбувся 1 грудня, у Києві за ініціативи Нотаріальної палати України та спільної організації із Всеукраїнською асоціацією «Інформаційна безпека та інформаційні технології».

У відкритті заходу взяли участь президент НПУ Володимир Марченко та заступник міністра юстиції з питань державної реєстрації Олена Сукманова.

Понад 150 нотаріусів з різних областей України мали змогу ознайомитись із сучасним розвитком цифрових технологій, які впроваджуються на державному рівні та можливостями їх застосування у нотаріальній діяльності, почути від

спікерів про нові тенденції і технології функціонування реєстрів, а також підвищити свою компетенцію в питаннях інформаційної безпеки, захисті персональних даних.

«Нотаріуси — одні із перших представників юридичної професії, які продемонстрували свою впевненість і готовність до роботи з цифровими технологіями, освоюючи електронні реєстри» — зазначив президент НПУ Володимир Марченко під час відкриття заходу.

Він наголосив на тому що, електронний нотаріат — неминуче майбутнє, нові можливості, які відкриваються для нотаріусів, з метою приведення до більшої структурованості, логічності і оперативності в їхній роботі. Однак, вони не повинні порушувати принципу конфіденційності та нотаріальної таємниці.

«Питання використання інформаційних технологій у нотаріальній практиці є актуальним і складним одночасно. Враховуючи те, що нові технології та засоби крок за кроком заповнюють усі сфери суспільного життя, необхідність осучаснення та інновацій у нотаріаті є особливо актуальною. Наприклад, відмова від паперових архівів та перехід на електронний формат документування може значно полегшити порядок роботи нотаріуса. На часі — створення єдиного електронного реєстру нотаріальних дій, який вже з успіхом функціонує в країнах МСЛН. Він дозволить оптимізувати роботу та спростити пошук документів» — сказала заступник міністра юстиції Олена Сукманова.

Нотаріальний захист від аграрного рейдерства. Круглий стіл. Київ. 28 вересня 2017 року

Подолати аграрне рейдерство — ось головне завдання, яке стоїть на порядку денному як виконавчої, так і законодавчої гілок влади. Потрібно негайно виявити ті першопричини, що призвели до такої загрози національній безпеці.

Нотаріальна палата України (далі — НПУ) виступила організатором круглого столу «Нотаріальний захист від аграрного рейдерства», що відбувся в прес-центрі «УНІАН» за участі президента НПУ Володимира Марченка, віце-президента НПУ Ольги Оніщук, народного депутата України Леоніда Козаченка, заступника міністра юстиції України з питань державної реєстрації Олени Сукманової, директора департаменту приватного права Міністерства юстиції України Олени Ференс, заступника директора департаменту приватного права — начальника управління нормативно-правового забезпечення Анатолія Лещенка, першого заступника голови Держгеокадастру Людмили Шемелинець, представника Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради з прав людини Ігоря Омельченка, голови громадської спілки «Аграрний союз України» Геннадія Новікова, голови громадської організації «Бізнес Варта» Ольги Матвіївої, керівника проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» Додвідаса Віткаускаса, голови відділення НПУ у Кіровоградській області Тетяни Балик, голови відділення НПУ у Рівненській області Інни Бернацької та голови відділення НПУ в Миколаївській області Кирила Нехимчука.

Про те, що ставить під загрозу простого селянина, створює перешкоди в залученні інвестицій в аграрний

сектор та як може допомогти звичайний нотаріус, щоб земля залишилась у законного власника, а сільгоспвиробники були захищені, говорили під час заходу.

Президент НПУ Володимир Марченко, розпочавши засідання, зазначив, що рівень захисту прав у сфері земельних відносин, який існує сьогодні, недостатньо ефективний. Це дало можливість шахраям у різний спосіб проводити махінації з землею, обдурювати громадян та збагачуватися за їх рахунок.

«Відсутність контролю за оформленням документів, на підставі яких виникають, змінюються або припиняються права оренди на земельні ділянки,

що подаються для державної реєстрації, незаконна зміна складу учасників юридичної особи на підставі підробленої довіреності або такої, що посвідчена посадовими органами місцевого самоврядування без дотримання вимог чинного законодавства, не повна інформація про земельні ділянки та їх власників в ДЗК, відсутність повноцінного доступу нотаріусів до нього — є основними, на наш погляд, причинами які призвели до такого негативного явища в Україні — як аграрне рейдерство» — говорить президент НПУ.

Нотаріальний захист прав власників землі та землекористувачів — один із дієвих інструментів протидії і запобігання рейдерства в аграрному секторі, що відображає належний контроль держави за правовідносинами та є законодавчою гарантією прав і законних інтересів їх суб'єктів.

Такого висновки дійшли учасники круглого столу, які і прийняли відповідну резолюцію.

Обличчя нотаріату

ЮЛІЯ ПЕТУТІНА: «ПРОСТО ЖИТТЯ ОБРАЛО МЕНІ ПРОФЕСІЮ, ЯКУ Я ЦІНУЮ І ЛЮБЛЮ»

Моє знайомство з Юлією Петутіною відбулося не так давно: у лютому 2017 року вона разом з Володимиром Миколайовичем та Вірою Бондаренко були запрошені на робочу групу з питань вдосконалення законодавства у сфері захисту прав внутрішньо переміщених осіб. Юля досить впевнено поведилася і сумлінно відстоювала позицію НПУ в питаннях відчуження нерухомого майна, що знаходиться на непідконтрольній Україні території, та оформлення спадщини ВПО. Вже тоді я відмітила у цій жінці прагматичність розуму та емоційність характеру, що чітко вималювали образ шкільної відмінниці. Юля — переселенка. Про те як покинула рідний дім, зберегла любов до професії і не зрадила їй, і як це — бути титулованим «Молодим нотаріусом року» ми і поговорили з нею.

Юлю, Вашу родину можна поправу назвати клановою у нотаріаті: і мама, і тато, і сестра — всі мають відношення до нотаріальної діяльності. Хто із членів сім'ї найбільше вплинув на ваш вибір професії?

Моя мама, Бойко Галина Геннадіївна, пішла працювати нотаріусом, коли мені було трохи більше року. Зі свого дитинства я пам'ятаю великі черги в державній нотаріальній конторі і як люди пропонували мені шоколадки, щоб мама прийняла їх під час обіду чи затрималась після роботи. Коли подорослішала, то запитувала у мами, як їй працювати з чужим горем при оформленні спадщини. Вона мені тоді відповіла: «Та я якось про це не думаю». Згадую її слова сьогодні, коли сама вже оформлюю спадщину. Це моя улюблена нотаріальна дія. Улюблена із-за складності, глибини та багатогранності. Я також не думаю про смерть, а думаю, як мені правильно вирахувати всі частки, порадити їх оформити, враховуючи інтереси кожного спадкоємця.

Я не мріяла бути нотаріусом. Більше того, на запитання тата про майбутній професійний вибір сказала, що хочу бути психологом чи

викладачем. Батько відповів: «Добре, але спочатку отримай професію, що тебе прокормить, а потім йди, куди хочеш». Я любила вчитися, пізнавати нове, і під час навчання не думала, ким саме мені доведеться стати. Так склалось, що трудовий шлях я розпочала у відділі нотаріату місцевого управління юстиції, а звідти вже пішла на стажування, де й захопилась нотаріатом по-справжньому. Саме життя обрало мені професію, яку ціную і люблю.

Ваша трудова діяльність починалася у Луганську, потім у зв'язку з діями на сході країни Ви переїхали до Дніпропетровська. Як опинилися у Києві? І чи гостинно зустріла Вас столиця?

Слід зазначити, що Дніпропетровськ мене зустрів дуже гостинно. Голова відділення Нотаріальної палати Ганна Кохан дуже привітно до мене поставилась, як і нотаріуси Дніпропетровського міського нотаріального округу, зокрема, Влада Журавель, Валерія Верховецька. Не можу не згадати підтримку колег на форумі нотаріусів «Юррадник». Вдячна за допомогу начальнику Головного територіального управління юстиції у Луганській області Тетяні Філатовій, яка допомогла у питанні скорішого припинення нотаріальної діяльності по Луганському міському нотаріальному округу. Пригадую свій стан: шок, розгубленість, зневіра, а тому важливою і необхідною для мене була стороння підтримка. Покидаючи Дніпро, я з приємним смутком їхала до Києва.

Хто допоміг Вам продовжити професійну діяльність у Києві?

Переїзд до Києва був вже більш свідомий і викликаний сімейними обставинами. Тут мене підтримали луганські колеги, що потроху освоїлись в столиці. Почала шукати колег для спільної роботи в офісі і невдовзі розпочала роботу разом з тескою — нотаріусом Юлією Алексашиною. Вона, як-то кажуть, обігріла і дала хліб в руки: так я і почала працювати, вже нотаріусом Київського міського нотаріального округу. У нас чарівна атмосфера та взаєморозуміння, за що я вдячна Юлії.

Якими, на Вашу думку, рисами характеру має володіти людина, що хоче працювати нотаріусом?

Перш за все, відповідальною. Відповідальною перед собою та людьми, відповідальною у роботі: при перевірці документів, підготовці проекту документа, при консульту-

Обличчя нотаріату

ванні громадян, що звертаються до тебе за допомогою. По-друге, комунікабельним і клієнтоорієнтованим. Ще з часів роботи в управлінні юстиції я зробила висновок, що багатьох конфліктів можна уникнути, якщо бути уважним і ввічливим, ставитись до людини з повагою. Переконана, що нотаріусам необхідні додаткові знання з питань ефективної комунікації та конфліктології.

Цього року Вас визнано «Кращим молодим нотаріусом 2016 року» за результатами Всеукраїнського конкурсу молодих правників. Розкажіть про Ваші відчуття, коли отримувеш нагороду з рук Першого Президента України?

Ну які можуть бути почуття у людини з комплексом відмінниці?! (посміхається). Це була інтуїтивно очікувана радість і вдячність. Відчувала, що це нагорода за мої безсонні ночі та перевантажені дні, коли я працюю над матеріалами для Нотаріальної палати або статтями, за мою активну позицію і громадську роботу в нотаріаті. Дякую всім, хто вболівав за мене і підтримував.

Ви є одним із активних членів НПУ. Як долучилися до роботи комісії і що для Вас важливо в діяльності НПУ?

Все почалося з мого авторства у «Малій енциклопедії нотаріуса». Я давно і багато пишу для цього видання. Помітивши мої аналітичні здібності і нестандартний підхід до роботи над матеріалами, Володимир Марченко, порадив мене Ользі Оніщук, яка формувала комісію з питань взаємодії з органами державної влади. Так я потрапила у команду кращих нотаріусів-активістів.

Я розділяю прагнення Нотаріальної палати до відкритості професійного самоврядування, підтримки ідей і пропозицій нотаріусів, їх подальше втілення у життя. Чудово, коли твої напрацювання чи ініціативи підтримують, аналізують з точки зору доцільності і які знаходять своє відображення в пропозиціях НПУ до законопроекту чи при взаємодії з уповноваженими органами. Мене завжди захоплювали надзвичайні зусилля, наполегливість, цілеспрямованість і талант моїх колег, які вони вкладають у професію, витрачаючи свій особистий час на громадську діяльність. На ряду з президентом НПУ Володимиром Марченком хочу відзначити Ольгу Оніщук, Інну Бернацьку, Кирила Нехимчука, Дмитра Кирилюка, Дениса Сейдалієва, Юрія Бадахова,

Олену Кирилюк, Олександра Сперчуна та багатьох інших.

Над чим сьогодні працює ця гільдія фахівців?

В нашій комісії постійно кипить робота. Буває, що я одночасно займаюся декількома проектами, вичитуючи паралельно напрацювання інших членів комісії. Основним моїм завданням на сьогодні є підготовка норм законопроекту, який стосується прав внутрішньо переміщених осіб та їх майна, що залишилось на непідконтрольній території. На жаль, законодавство не дозволяє вчиняти з цим майном правочини щодо відчуження, має багато складностей і його спадкування. Ми провели моніторинг актуальних питань, з якими, у цьому контексті, стикаються нотаріуси. Виявлені складнощі ми розділили на ті, які потребують змін до законодавства, ті, які можна вирішити на рівні Порядку вчинення нотаріальних дій (або окремого порядку) і знаходиться у сфері регулювання

Міністерства юстиції, а також на ті, які вже зараз можливо вирішити в рамках діючого законодавства. Після цього ми підготували доповнення до статей спеціальних законів, що дозволяє вдосконалити процедуру відчуження та спадкування таких об'єктів, передавши напрацювання до відповідної робочої групи. Цей проект найближчим часом буде поданий до Верховної Ради України.

Разом з тим, Нотаріальна палата, в тому числі за моєю участі, підготувала та узгодила з МЮО інформаційний лист щодо особливостей вчинення нотаріальних дій з майном, що знаходиться на непідконтрольній території, який розіслано нотаріусам. Крім того, ми підготували проект окремого нормативно-правового акту, що регулюватиме питання вчинення нотаріальних дій з таким майном, який буде діяти як спеціальний порядок по відношенню до Порядку вчинення нотаріальних дій. Цей

Обличчя нотаріату

проект переданий до МЮУ і чекає на погодження та затвердження. Одним з бонусів для мене, як представника НПУ в цьому проекті, стала участь у Літній школі «Внутрішнє переміщення в Україні: навчання заради пошуку спільних рішень» у місті Трускавець в серпні 2017 року, організованого Офісом Ради Європи в Україні. Це були досить плідні 5 днів навчання та спілкування у колі правозахисників, що переймаються питаннями внутрішньо переміщених осіб, і які, здебільшого, самі є такими особами, як і я.

Ви — один із постійних авторів МЕН? Чи не спадало Вам на думку долучитися до роботи над дисертаційним дослідженням в сфері нотаріату, зважаючи на вашу клькість публікацій?

Коли я закінчувала ВНЗ, перший проректор Луганської академії внутрішніх справ МВС України ім. 10-річчя незалежності України Віленська Е.В. сказала мені, що бачить в мене схильність до наукової праці і рекомендувала мені рухатися в цьому напрямку. Я вступила до магістратури заочно, успішно її закінчила, але у науковій діяльності себе я не бачила. Засмучувало те, що від такої роботи замало практичних результатів, а головне вони не впливають на законотворчу роботу. Та й під час навчання в магістратурі я вже захопилась практичною роботою нотаріуса. А свій науковий потенціал, який в мені розгледіла пані Віленська, я використовую при написанні публікацій у МЕНі, відчувачи задоволення від того, що роблю. Наприклад, створений мною алгоритм роботи у ДРРП січня 2013 року, опублікований у журналі «МЕН», і досі використовують нотаріуси під час реєстрації, що не може не тішити.

То Ви так і поєднуєте творчий потенціал з паперовою рутинною роботою?

Так. Працюю з людьми, маю інфографіку з питань правової освіти населення, пишу алгоритми для нотаріусів, готую звернення та проекти нормативно-правових актів. У своїй роботі я знайшла і задоволення, і реалізацію своїм творчим здібностям.

«БАЖАЮ НАМ ТАКОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЯКЕ Б НЕ ЗАЛИШАЛО ПОДВІЙНОГО ТРАКТУВАННЯ»

Юлю, з Вашого профілю у соцмережі видно, що у вас велика родина. Розкажіть про тих, кого любите і пишастесь.

В мене, дійсно, чудова родина. Як я вже казала, моя мама — нотаріус з 32 роками стажу роботи в нотаріаті, при цьому 15 з них її помічником був мій батько. Вони разом вже 35 років, маючи надзвичайно ніжні, турботливі і глибокі стосунки.

Коли я стала приватним нотаріусом, то почала працювати разом з мамою, а моїм помічником декілька років була рідна сестра. Ось так ми працювали останні щасливі роки перед війною. Кожного дня зустрічались в офісі, до якого ще заходила наша бабуся. Кожні вихідні зустрічались ще й на сімейні посиденьки та родинний обід. Коли я народила сина, то майже рік мала можливість працювати неповний день, бо приходила з дитиною на роботу, де бабуся йшла з ним гуляти, поки я оформлювала спадщину, яку заздалегідь підготувала моя розумниця-сестра. Пізніше ми придбали сусідній з батьками будинок і стали жити поруч. Дуже прикро, що війна так понівичила наше життя та розірвала це родинне коло. Вдячна батькам, що навчили нас з сестрою бути стійкими до життєвих негараздів. На сьогодні, сестра живе у Дніпрі, стала мамою та, сховавши свій диплом магістра права з відзнакою, захопилась кондитерською справою.

Як для мами, чому необхідно навчати свою дитину в житті. Ким мріє стати Ваш син? Чи цікавиться він роботою, яку виконає мама?

Вважаю, що найголовніше, чому потрібно навчити дитину — це самостійності і впевненості в тому, що у неї все вийде, якщо наполегливо до цього йти. Тому зараз кажу сину: мрієш стати пожежником, починай з малого — швидкість реакції, вивчення літер та цифр. Однак мрію, що обере професію свого батька і стане програмістом, адже це надактуальна, безпечна і добре оплачувана робота.

На завершення нашої розмови, маєте можливість привітати своїх колег з наступаючими новорічними святами. Що побажасте?

Захоплююсь нашою спільнотою, розумними, інтелігентними, різносторонніми і глибокими людьми! Бажаю нам всім такого законодавства, що не залишало б подвійного трактування! Бажаю стабільного покращення (у доброму сенсі) в наших родинях, в нашій країні та у світі! Бажаю, що повернулись під наш контроль українські землі! І бажаю, щоб професія нотаріуса завжди була поважною, потрібною і заможною! Добробуту, щастя і здоров'я кожній родині!

**Розмовляла
Леся Арнаутова**

Гаряча лінія

ПИТАННЯ

Чи вправі нотаріус посвідчити договір дарування чи договір купівлі-продажу земельної ділянки, наданої для ведення селянського (фермерського) господарства?

ВІДПОВІДЬ

Пунктом 15 Перехідних положень Земельного кодексу України (далі – ЗКУ) встановлено, що до набрання чинності законом про обіг земель сільськогосподарського призначення, але не раніше 1 січня 2018 року, не допускається, зокрема, купівля-продаж або іншим способом відчуження земельних ділянок і зміна цільового призначення (використання) земельних ділянок, які перебувають у власності громадян та юридичних осіб для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства, а також земельних часток (паїв), крім передачі їх у спадщину, обміну земельної ділянки на іншу земельну ділянку відповідно до закону та вилучення (викупу) земельних ділянок для суспільних потреб, а також крім зміни цільового призначення (використання) земельних ділянок з метою їх надання інвесторам — учасникам угод про розподіл продукції для здійснення діяльності за такими угодами.

«Земельні ділянки для ведення фермерського господарства» (код 01.02), не можуть прирівнюватися до «земельних ділянок для ведення товарного сільськогосподарського виробництва» (код 01.01) чи «земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства» (код 01.03), оскільки вони належать до різних видів цільового призначення земель сільськогосподарського призначення, що прямо підтверджується Класифікацією видів цільового призначення земель, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051.

Чинне земельне законодавство України (зокрема, ст.ст. 18-21 ЗКУ) не містить приписів, які б дозволяли «прирівнювати» один до одного або ототожнювати різні види цільового використання земельних ділянок.

Враховуючи зазначене, земельні ділянки з цільовим призначенням для ведення фермерського господарства не підпадають під дію згаданих положень.

21.06.2017

ПИТАННЯ

Чи можливо посвідчити договір купівлі-продажу земельної ділянки, яка надана для ведення особистого селянського господарства, покупцем якої є громадянка України, згодою на купівлю даної земельної

ділянки дав чоловік — громадянин Російської Федерації?

ВІДПОВІДЬ

Відповідно до частини 1 статті 328 Цивільного кодексу України (далі — ЦКУ) право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів.

Іноземці, особи без громадянства відповідно до частини 2 статті 374 ЦКУ можуть набувати право власності на землю (земельні ділянки) відповідно до закону.

Згідно з частиною 2 статті 81 Земельного кодексу України (далі — ЗКУ) іноземці та особи без громадянства можуть набувати права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення в межах населених пунктів, а також на земельні ділянки несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві приватної власності.

Земельна ділянка з цільовим призначенням «для ведення особистого селянського господарства» (код 01.03) відповідно до Класифікації видів цільового призначення земель, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051, відноситься до земель сільськогосподарського призначення.

Виходячи з положень статті 65 Сімейного кодексу України, при купівлі дружиною земельної ділянки сільськогосподарського призначення за згодою чоловіка-іноземця, така земельна ділянка перебуватиме у спільній сумісній власності подружжя і створюватиме можливість набуття чоловіком-іноземцем права на частку у праві спільної сумісної власності подружжя на земельну ділянку сільськогосподарського призначення.

Водночас варто зазначити, що відповідно до положень частини 4 статті 81 ЗКУ навіть у разі спадкування земель сільськогосподарського призначення, прийнятих у спадщину іноземцями, а також особами без громадянства, такі землі протягом року підлягають відчуженню.

04.07.2017

ПИТАННЯ

Чи може згода другого з подружжя на відчуження або купівлю нерухомого майна бути викладена на білому аркуші паперу, а не на спеціальному бланку нотаріального документа, якщо ця заява не виходить за межі нотаріальної контори, а залишається у справах нотаріуса?

ВІДПОВІДЬ

Пунктом 1 глави 9 розділу I Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України передбачено у яких випадках нотаріус для вчинення нотаріальної дії вико-

ристовує спеціальні бланки нотаріальних документів.

Так, тексти заяв, на яких нотаріусом засвідчується справжність підпису, за винятком заяв в електронній формі, заяв та примірників документів, що залишаються у справах нотаріуса, викладаються на спеціальних бланках нотаріальних документів з лицьового та зворотного боку цих бланків.

Тобто, якщо заява, на якій справжність підпису заявника засвідчується нотаріально, залишається у справах нотаріуса, то вона може бути викладена на білому аркуші паперу.

19.07.2017

ПИТАННЯ

Яким чином мають нумеруватись сторінки спадкової справи у зв'язку з подачею додаткової заяви після закінчення спадкової справи?

ВІДПОВІДЬ

Як вбачається зі змісту абзацу 2 пункту 11.5 Правил ведення нотаріального діловодства, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 22.12.2010 № 3253/5 (далі — Правила),— спадкова справа вважається закінченою за датою видачі свідоцтва про право на спадщину, якщо на підставі поданих заяв про видачу свідоцтва про право на спадщину було видано відповідні свідоцтва всім спадкоємцям, які закликалися до спадкування, та на все майно, заявлене такими спадкоємцями. Усі інші заяви, що будуть подаватися після закінчення спадкової справи, вважаються такими, що подані додатково.

Відповідно до пункту 12.3.1 Правил у разі надходження додаткової заяви про видачу свідоцтва про право на спадщину на нововиявлене спадкове майно по спадковій справі до справи долучаються заяви спадкоємців, документи, що підтверджують належність спадкодавцю спадкового майна, та інші документи, необхідні для видачі свідоцтва про право на спадщину.

Згідно з пунктом 15.14 Правил у разі видачі свідоцтва про право на спадщину на доповнення до раніше поданої заяви змінюється лише кількість сторінок однієї (конкретної) спадкової справи. У такому разі вносяться зміни до внутрішнього опису такої спадкової справи та складається новий підсумковий запис спадкової справи.

Тобто, усі свідоцтва видані на доповнення до раніше поданої заяви разом з документами, на підставі яких вони були видані, долучаються до основної справи у хронологічному порядку (після останньої сторінки справи). У цьому випадку нумерація аркушів продовжується без літерного індексу.

28.08.17

ПИТАННЯ

Чи поширюються положення невідкладної державної реєстрації прав нотаріусом, після завершення ним нотаріальної дії, але не пізніше строків, встановлених чинним законодавством при нотаріальному посвідченні таких видів договорів: договору про розірвання договору купівлі-продажу або дарування нерухомого майна, а також договорів про поділ або виділ нерухомого майна?

ВІДПОВІДЬ

Відповідно до частини 4 статті 3 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 01.07.2004 № 1952-IV (далі-Закон №1952-IV) державна реєстрація прав у результаті вчинення нотаріальної дії з нерухомим майном, об'єктом незавершеного будівництва проводиться нотаріусом, яким вчинено таку дію.

Частиною 1 статті 19 Закону №1952-IV встановлено строки проведення реєстраційних дій, а саме: «Державна реєстрація прав у результаті вчинення нотаріальної дії нотаріусом проводиться невідкладно після завершення нотаріальної дії, але не пізніше строків, встановлених абзацами першим і другим цієї частини».

Таким чином, відповідно до положень статті 19 Закону №1952-IV заява реєструється невідкладно після завершення нотаріальної дії, а всі інші дії — одразу після реєстрації заяви, але не пізніше 5 днів для прав власності та інших речових прав (крім іпотеки) та не пізніше 2 днів для реєстрації обтяжень, іпотек.

21.09.2017

ПИТАННЯ

Чи можна засвідчити справжність підпису особи, якій виповнилось 16 років, на статуті юридичної особи, без згоди її батьків?

ВІДПОВІДЬ

Відповідно до статті 78 Закону України «Про нотаріат» нотаріус засвідчує справжність підпису на документах, зміст яких не суперечить закону і які не мають характеру угод та не містять у собі відомостей, що порочать честь і гідність людини.

Із пункту 3 частини першої статті 32 Цивільного кодексу України (далі - ЦКУ) випливає право неповнолітніх без згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника вчиняти правочини щодо заснування юридичних осіб та здійснення прав (виконання обов'язків) засновника (учасника) юридичних осіб (а не тільки право бути їх засновником чи учасником, здійснюючи ці права через представника).

Щодо правової природи статуту, то в пункті 14 Постанови Пленуму Верховного Суду України (далі — ВСУ) «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» від 24.10.2008 №13 зазначається таке: «Статут не є одностороннім правочинном, оскільки затверджується (змінюється) загальними зборами учасників (засновни-

ків, акціонерів), які не є ні суб'єктом права, ні органом, який здійснює представництво товариства. Не є статут і договором, тому що затверджується (змінюється) не за домовленістю всіх учасників (засновників, акціонерів) товариства, а більшістю у 3/4 голосів акціонерів чи простою більшістю голосів учасників товариства (статті 42, 59 Закону України «Про господарські товариства»).

У зв'язку з цим при вирішенні спорів щодо визнання статуту недійсним не застосовуються норми, які регламентують недійсність правочинів».

Аналогічна позиція викладена в пункті 2.12 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин» від 25.02.2016 № 4: «Рішення загальних зборів учасників (акціонерів, членів) та інших органів юридичної особи не є правочинами у розумінні статті 202 ЦКУ. До цих рішень не можуть застосовуватися положення статей 203 та 215 ЦКУ, які визначають підстави недійсності правочину, і, відповідно, правові наслідки недійсності правочину за статтею 216 ЦКУ.

Зазначені рішення є актами ненормативного характеру (індивідуальними актами), тобто офіційними письмовими документами, що породжують певні правові наслідки, які спрямовані на регулювання господарських відносин і мають обов'язковий характер для суб'єктів цих відносин».

Отже, під час звернення до нотаріуса неповнолітнього для засвідчення справжності його підпису на статуті юридичної особи вимагати згоду батьків на вчинення неповнолітнім такої нотаріальної дії не вважається за доцільне, з огляду на те, що статут не є правочинном.

При засвідченні справжності підпису неповнолітнього на статуті варто звертати увагу на обмеження та/або заборону в установчих документах юридичних осіб чи законодавчих актах неповнолітнім виступати їх учасниками чи засновниками (наприклад, стаття 12 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»: засновниками благодійних організацій можуть бути дієздатні фізичні особи).

23.10.2017

ПИТАННЯ

Яка вартість успадкованої спадкоємцем, у якого виник податок на доходи фізичних осіб, земельної ділянки, повинна бути зазначена нотаріусом у свідоцтві про право на спадщину та у формі звітності при поданні до контролюючого органу інформації про видані свідоцтва про право на спадщину?

ВІДПОВІДЬ

Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» №146 від 25.03.2015 року було внесено низку змін в Постанову Кабінету Міністрів України «Про проведення оцінки для цілей оподаткування та нарахування і сплати інших обов'язкових платежів, які справляються відповідно до законодавства» № 358 від 21 серпня 2014 року (далі — Постанова №358). Остання після вказаних змін, по-перше, змінила свою назву на «Деякі питання реалізації положень Податкового кодексу України щодо оцінки майна».

Також, підпункти 1 та 4 пункту 1 Постанови №358 було викладено в новій редакції:

1) базою оцінки для визначення оціночної вартості для передбачених Податковим кодексом України цілей (далі — оціночна вартість) є ринкова вартість, розрахована відповідно до національних стандартів та інших нормативно-правових актів з питань оцінки майна і майнових прав;

4) визначення оціночної вартості здійснюється:

суб'єктами оціночної діяльності — суб'єктами господарювання, які відповідають вимогам, установленим Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», і мають сертифікат суб'єкта оціночної діяльності за напрямом та спеціалізацією, що відповідають об'єкту оцінки;

суб'єктами оціночної діяльності у сфері оцінки земель, які відповідають вимогам, установленим Законом України «Про оцінку земель», і мають ліцензію на виконання землеоціночних робіт (земельної ділянки як окремого об'єкта правочину).

Таким чином, податок на доходи фізичних осіб сплачується з експертно-грошової оцінки землі. І саме на основі експертно-грошової оцінки повинна бути зазначена вартість успадкованої земельної ділянки у свідоцтві про право на спадщину та у формі звітності при поданні до контролюючого органу інформації про видані свідоцтва про право на спадщину.

До компетенції Державної фіскальної служби, як контролюючого органу, згідно з підпунктами 33, 34 пункту 4 Постанови Кабінету міністрів «Про Державну фіскальну службу України» від 21 травня 2014 р. № 236 відноситься надання консультацій відповідно до Податкового кодексу України, а також проведення періодичних узагальнень податкових консультацій, затвердження узагальнюючих податкових консультацій.

Водночас зазначаємо, що відповіді НПУ не є нормативно-правовими актами чи роз'ясненнями чинного законодавства, а за своєю природою носять інформаційний характер.

23.10.2017

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

Свою діяльність відділення НПУ у Вінницькій області (далі — Відділення) зосередило на підвищенні професійного рівня нотаріусів та використання ними єдиної нотаріальної практики. З цією метою Відділенням на початку 2017 року було проведено анкетування нотаріусів Вінницької області щодо необхідності вивчення проблемних питань в нотаріальній діяльності.

Відповідно темою першого обласного семінару, який відбувся 4 березня, було обрано «Огляд змін у сфері державної реєстрації у зв'язку з Законом України № 1666 та постановою Кабінету Міністрів України № 806 від 09.11.2016 р. Проведення державної реєстрації прав залежно від способу набуття права та об'єкта нерухомого майна». Представники Міністерства юстиції України Олена Мартинюк та Анатолій Лещенко надали нотаріусам Вінниччини вичерпну теоретичну та практичну інформацію із зазначених питань.

У червні для нотаріусів Вінницької області Нотаріальною палатою України спільно з Відділенням був проведений семінар-практикум на тему «Актуальні питання оформлення права на спадщину та державна реєстрація прав на нерухоме майно, що входить до складу спадщини. Договори у спадковому праві. Особливості укладання договору купівлі-продажу нерухомості з розстроченням платежу. Істотні умови, порядок посвідчення, реєстрації прав та забезпечення виконання». Доповідачем стала харківська колега, приватний нотаріус Олена Чуєва. Участь у заході взяв президент НПУ Володимир Марченко.

Вже у вересні для нотаріусів було організовано підсумковий семінар, на якому були висвітлені решта проблемних питань в нотаріальній діяльності, які обговорювалися членами консультативно-методичної ради з питань нотаріату при Головному територіальному управлінні юстиції у Вінницькій області

Відділення активно відстоює позицію нотаріального захисту прав землевласників та землекористувачів, зважаючи на складну ситуацію в аграрній сфері.

Про це неодноразово було озвучено керівником Відділення Тетяною Сухановою на черговому засіданні обласного оперативного штабу із забезпечення прав і свобод власників земель і збіжжя Вінницької обласної державної адміністрації.

21 липня 2017 року голова Відділення НПУ взяла участь в роботі робочої групи з проблемних питань видачі довідок про зареєстрованих осіб у житлових приміщеннях. Було наголошено, що виникла необхідність удосконалення механізму отримання нотаріусами актуальної інформації щодо зареєстрованих осіб задля належного захисту їхніх прав та інтересів. А вже 15 листопада 2017 року відбулося засідання круглого столу за спільної участі Відділення та ГТУЮ у Вінницькій області щодо порядку видачі довідок про реєстрацію місця проживання або місця перебування, на якому було досягнуто порозуміння з керівником Центру адміністративних послуг «Прозорий офіс» щодо необхідності належного

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

виконання нотаріусами вимог законодавства щодо перевірки прав малолітніх та неповнолітніх дітей на нерухоме майно.

Відділення надає благодійну допомогу дітям-сиротам та військовослужбовцям у зоні АТО, за що було відзначено громадськими активістами та волонтерами.

Спортивно-творчий настрій об'єднує нотаріусів Вінниччини. Цього року проведено спільний спортивно-відпочивальний захід — сплав по річці Південний Буг.

Сподіваємось, що це стане новою традицією нотаріальної спільноти Вінниччини.

Активна правороз'яснювальна робота нотаріусів — це гарний спосіб довести суспільству не тільки нашу необхідність, наш професіоналізм, але і засіб підвищити довіру до нас. Нотаріуси Вінницької області регулярно розміщують інформацію про нотаріальні дії в місцевій пресі.

Представники відділення НПУ у Вінницькій області член правління -державний нотаріус Березовська В. та приватний нотаріус Варламов О. провели на Вінницькому державному телебаченні годинну передачу «Екватор дня», присвячену спадковому праву.

А ще, ми глибоко переконані, що серед нас є достойні, професійні люди, які кожного дня своєю наполегливою та відповідальною працею підвищують наш загальний авторитет.

Ми раді зазначити, що в конкурсі «Кращий нота-

ріус року» 2 місце в номінації «Кращий керівник» зайняла завідувачка Третьої Вінницької державної нотаріальної контори Березовська В.С.

До Дня нотаріату Подяками від відділення НПУ у Вінницькій області були нагороджені: приватні нотаріуси Курбатова С.П., Хоменко Л.В.,

Безпалюк Л.С., Ткачук М.В., державний нотаріус Дишкант М.В.

**З повагою і найкращими побажаннями,
Тетяна Суханова,
голова відділення НПУ у
Вінницькій області та
члени Правління**

**ЯКІ В НАС ПЛАНИ НА НАСТУПНИЙ РІК?
В ЗОНІ НАШОЇ ДОСЯЖНОСТІ ЗМІНЮВАТИ СВІТ НА КРАЩЕ!
ЧОГО І ВАМ БАЖАЄМО В НОВОМУ РОЦІ!
А ЩЕ МИРУ, ЗЛАГОДИ, ЗДІЙСНЕННЯ МРІЙ ТА НОВИХ ДОСЯГНЕНЬ!**

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

2017 рік для нотаріусів відділення НПУ у Кіровоградській області (далі — Відділення) був плідним та успішним, ознаменувався активністю нотаріусів та увагою до підвищення професійного рівня колег. Починаючи з березня, протягом року, було проведено 4 семінари, слухачі яких отримали сертифікати про підвищення професійного рівня.

Оформлення права на спадщину та пов'язана з цим державна реєстрація речових прав, зміна набувача за договором довічного утримання стали темами першого семінару-практикуму, що відбувся 16 березня 2017 року в місті Кропивницькому за участі нотаріусів Кіровоградської, Одеської, Дніпропетровської, Черкаської областей. Фахівцем у цих питаннях перед аудиторією постала лектор з багаторічним стажем нотаріуса Харківського міського нотаріаль-

ного округу Олена Чуєва. Захід відбувся за участі президента НПУ Володимира Марченка.

Вже у червні відділенням було організовано семінар з актуальних питань, що стосувалися законодавчих змін у сфері державної реєстрації. Програма заходу включала огляд останніх законодавчих і нормативних змін, пов'язаних з нотаріальною діяльністю; укладання договору відчуження земельної ділянки у практиці нотаріуса; виникнення та реєстрація прав власності на зе-

мельні ділянки державної та комунальної власності; особливості державної реєстрації прав на землі державної і комунальної власності при передачі земель в користування. Реєстрація прав власності на землі державної і комунальної власності за заявою відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування. Визначення суб'єкту, за яким необхідно реєструвати право власності при відведенні земельної ділянки з одночасною зміною цільового при-

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

значення земельної ділянки. Порядок передачі земель з державної в комунальну власність і навпаки. Також лектори зупинилися на змінах у сфері державної реєстрації нерухомого майна у зв'язку зі вступом в дію Закону України №1666 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності» та постанови Кабінету Міністрів України № 806 від 09 листопада 2016 року, а саме проведення державної реєстрації прав залежно від способу набуття права та об'єкта нерухомого майна: на новостворене майно за забудовником; на об'єкти, побудовані до 5 серпня 1992 року; на об'єкт нерухомого майна після проведення реконструкції; на об'єкт незавершеного будівництва; у результаті поділу об'єкта нерухомого майна; державна реєстрація прав за заявою спадкоємця; державна реєстрація прав на підставі рішень судів.

В якості експертів було запрошено Олену Мартинюк — заступника директора департаменту начальника управління нормативно-правового та методичного забезпечення нотаріату Міністерства юстиції України та Анатолія Лещенка — заступника директора департаменту-начальника управління нормативно-правового забезпечення державної реєстрації Міністерства юстиції України.

Особливу увагу Відділення приділяє підвищенню професійного рівня нотаріусів у сфері земельних відносин, оскільки левова частка нотаріальних дій пов'язана саме із аграрним сектором. Так, 31 жовтня 2017 року в місті Кропивницький відбувся семінар-практикум на тему «Земельні відносини в нотаріальній практиці», де роз-

глядалися питання спільної власності на земельну ділянку; поняття частини і частки земельної ділянки; виділення частини земельної ділянки; оренда землі; особливості відчуження земель сільськогосподарського призначення; мораторій тощо. Доповідачем виступила Спіцина Людмила Василівна, експерт у сфері земельних відносин, постійний автор науково-практичного журналу «Мала енциклопедія нотаріуса». Семінар виявився надзвичайно корисним та викликав жваву дискусію.

В цьому році Відділення відновило практику проведення зональних семінарів. Заходи з підвищення професійного рівня нотаріусів були проведені для нотаріусів Гайворонського, Благовіщенського, Новоархангельського, Голованівського, Добровеличківського, Вільшанського районів та міста Кропивницького, що разом зібрались у місті над Бугом, аби поділитись досвідом та порадитись у професійному колі.

Нотаріуси Відділення, крім вчинення нотаріальних дій, активно займаються правороз'яснювальною роботою серед населення області. В місцевих засобах масової інформації розміщуються статті з актуальних питань застосування норм діючого законодавства. Так, у співпраці із редакцією обласної газети «Нова газета» постійно публікуються статті наших колег на такі теми: «Спадкування земельної ділянки», «Посвідчення довіреності», «Загальні правила спадкування», «Спадковий договір, його схожість та відмінність від договору дарування та договору довічного утримання» та інші. За ініціативою Відділення було підготовлено та випущено посібник «Актуальне про спадкування», що був розповсюджений серед населення через нотаріальні контори та приватних нотаріусів.

Варто зазначити, що нотаріуси Кіровоградської області вперше взяли участь у V Спартакіаді серед представників відділень НПУ, яка відбулась у місті

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

Мелітополь Запорізької області. Від Відділення у спортивних змаганнях виступали такі нотаріуси: Вишня Інесса, Дуднік Ірина, Озерний Микола, Озерна Олена. У загальнокомандному рейтингу серед 16 команд, команда Відділення зайняла 10-те місце.

Відділення долучається також до благодійних акцій та стає активним їхнім учасником. Нотаріуси області організували та приймали участь у благодійних акціях, серед яких відвідування дітей Піщанобрідської загальноосвітньої спеціальної школи-інтернату в День захисту дітей, збір для них речей, закупівля шкарпеток, солодощів, іграшок, канцелярського приладдя, тощо. Також нотаріуси долучилися «До акції «Великодній кошук»: привітали онкохворих дітей, які знаходяться у гематологічному відділенні дитячої обласної лікарні, корзинками з пасками, фруктами та солодощами, надали адресну грошову допомогу тяжкохворій дівчинці.

Нотаріальна спільнота Кіровоградщини — постійний учасник заходів НПУ, що спрямовані на розвиток професійного самоврядування та захист прав й інтересів нотаріусів.

**З найкращими побажаннями,
Тетяна Балик,
голова відділення НПУ в
Кіровоградській області**

**ВІД ІМЕНІ ВІДДІЛЕННЯ НПУ У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ ВІТАЮ З НОВИМ РОКОМ
ТА РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ ВСЮ НАШУ ВЕЛИКУ НОТАРІАЛЬНУ РОДИНУ.
БАЖАЮ ВСІМ НАМ, НАСАМПЕРЕД, МИРУ ТА ЗДОРОВ'Я, ДОБРОБУТУ ТА СТАБІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА,
НАДІЙНОЇ РОБОТИ РЕЕСТРІВ ТА ТРОХИ БІЛЬШЕ СВІТЛИХ, ПОЗИТИВНИХ НОВИН.
ГАРНОГО НАСТРОЮ! ЗІ СВЯТОМ!**

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Шановні нотаріуси, юристи та колектив НПУ!

Дозвольте від щирого серця привітати Вас з 2018 роком та Різдва Христовим!

Рік, який відходить в історію був насичений різними подіями, але в серці залишаться лише хороші та приємні моменти!

Нотаріальній спільноті Київського обласного відділення НПУ 2017 рік запам'ятається безліччю подій: різноманітним тематикам семінарів та вебінарів, які значно покращили професійний рівень нотаріусів, благодійними акціями для дітей-сиріт, дитячих лікарень та для дітей державних нотаріусів області. Безсумнівно яскравим івентом стало святкування Дня нотаріату та нотаріальні читання «Олександрійська осінь -2017». А ще приємно, коли нотаріуси нашого відділення здобувають нагороди у різноманітних всеукраїнських та міжнародних спортивних змаганнях та мають відзнаки Нотаріальної палати України, Міністерства юстиції України та Головного територіального управління юстиції в Київській області.

Варто зазначити, що відділення НПУ у Київській області зробила невеличкий новорічний подарунок для своїх нотаріусів, презентувавши кожному Реєстр для реєстрації нотаріальних дій.

За традицією під Новий рік всі загадують найпотаємніші бажання. Обов'язкова умова їх здійснення — наша з Вами віра що так і станеться.

**З повагою, Каріна Дерун,
голова відділення НПУ
в Київській області**

**ТОЖ ЩИРО БАЖАЮ КОЖНОМУ З ВАС ЩАСТЯ ТА МІЦНОГО ЗДОРОВ'Я НА ДОВГІ РОКИ.
НЕХАЙ У КОЖНІЙ ДОМІВЦІ ОСЕЛИТЬСЯ ЗАТИШОК, РАДІСТЬ, ДОБРОБУТ ТА ЛЮБОВ,
А НАСТУПАЮЧИЙ РІК ПРИНЕСЕ МИР ТА СПОКІЙ, ЗЛАГОДУ І ПРОЦВІТАННЯ.
МИ ВСІ СПОДІВАЄМОСЯ НА КРАЩЕ МАЙБУТНЄ, І Я ЩИРО БАЖАЮ ВАМ УСПІШНОГО ВТІЛЕННЯ
ВСІХ ПЛАНІВ, ПРОФЕСІЙНИХ УСПІХІВ, БАГАТО ГАРНИХ ДНІВ У НОВОМУ РОЦІ!
ХАЙ ОСЯЙНА РІЗДВЯНА ЗОРЯ БОЖОЮ БЛАГОДАТТЮ ОБ'ЄДНАЄ УСІХ НАС І ПРИНЕСЕ
ЛИШЕ ПРЕКРАСНЕ ТА СВІТЛЕ У НАШУ ДЕРЖАВУ!
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ І ВЕСЕЛОГО РІЗДВА ХРИСТОВОГО!**

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ

Нотаріальна спільнота Черкаської області складається з 25 державних та 87 приватних нотаріусів.

Оскільки Черкащина — це аграрний край, що, звичайно, і відображається на специфіці роботи нотаріусів при вчиненні як нотаріальних, так і реєстраційних дій, відділення НПУ в Черкаській області (далі — Відділення) значну увагу приділяє професійному розвитку нотаріусів у сфері правового регулювання земельних відносин.

Так, Відділенням було організовано семінари-практикуми 16 травня та 28 листопада 2017 року в м. Черкаси. У травні семінар стосувався актуальних питань, пов'язаних із законодавчими змінами у сфері державної реєстрації, про які говорили слухачам фахівці департаменту приватного права Міністерства юстиції України Олена Мартинюк та Анатолій Лещенко.

Під час заходу відбулося жваве обговорення тематики,

особливо в частині реєстрації речових прав на земельні ділянки сільськогосподарського призначення.

28 листопада за участю президента НПУ Володимира Марченка та експерта у сфері земельних відносин Людмили Спіциної відбувся семінар для нотаріусів з питань правового регулювання земельних відносин за участі нотаріуса.

Під час заходу були предметно вивчені питання спільної власності на земельну ділянку, оренди землі, особливості відчуження земель сільськогосподарського призначення та з'ясовано багато інших проблемних питань.

Зазначимо, що робота Відділення спрямована також на проведення аналітичної роботи та узагальнення практики вчинення нотаріальних дій по області. У цьому напрямі Відділення активно співпрацює з Головним територіальним управлінням юстиції у Черкаській області, зокрема з представ-

никами Координаційно-методичної ради нотаріусів при управлінні.

За такої співпраці були підготовлені такі методичні рекомендації, як «Підготовка та оформлення нотаріальних документів для дії за кордоном», «Засвідчення справжності підпису на протоколах, статутах юридичних осіб», «Державна реєстрація припинення обов'язків нерухомого майна».

Представники Відділення постійно беруть участь в комплексних перевірках організації нотаріальної діяльності, дотримання порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства державних нотаріальних контор та приватних нотаріусів спільно з ГТУЮ в Черкаській області.

9 листопада 2017 року нотаріуси Черкаської області Олександр Старовойтов та Неллі Побіянська взяли участь в засіданні по тестовому проведенню процедури примусо-

Відділення НПУ: підсумки року. Вітання.

вого виконання аграрних розписок. Захід відбувся за участю представників IFC, Міністерства аграрної політики України, Міністерства юстиції України, нотаріусів, державних виконавців та компаній-партнерів з метою відпрацювання покрокової процедури примусового виконання. У ході засідання учасники розглянули і протестували два з найбільш вірогідних сценарії невиконання аграрних розписок — фінансової та товарної, виявивши найбільш проблемні питання, які потребують нормативного регулювання, зокрема під час вчинення такої нотаріальної дії, як вчинення виконавчого напису з метою звернення стягнення на майбутній врожай.

Представниця Відділення, приватний нотаріус Жашківського районного нотаріального округу Черкаської області Валентина Шелудько, постійна учасниця шахових турнірів, а також змагань з настільного тенісу.

Нотаріуси Черкащини постійно надають безкоштовні консультації з питань вчинення нотаріальних дій та здійснення реєстраційних дій для усіх верств населення, зокрема в засобах масової інформації.

**Марина Терещенко,
голова відділення НПУ
в Черкаській області**

**ШАНОВНІ КОЛЕГИ, ДОЗВОЛЬТЕ ВІДЗНАЧИТИ, ЩО РІК, ЯКИЙ МИНУВ,
БЕЗЗАПЕРЕЧНО БУВ ВИЗНАЧАЛЬНИМ ДЛЯ ВСЕЇ НОТАРІАЛЬНОЇ СПІЛЬНОТИ.
ВІД ІМЕНІ НОТАРІАЛЬНОЇ СПІЛЬНОТИ ЧЕРКАЩИНИ, ДОЗВОЛЬТЕ ПРИВІТАТИ ВАС
З НОВОРІЧНИМИ ТА РІЗДВЯНИМИ СВЯТАМИ!
НЕХАЙ ЦІ ЧУДОВІ ЗИМОВІ СВЯТА БУДУТЬ РАДІСНИМИ ТА ЩЕДРИМИ,
ДОДАДУТЬ ЖИТТЄВИХ СИЛ, ОКРИЛЯТЬ ДУШУ.
ХАЙ З ВАМИ ЗАВЖДИ БУДУТЬ ВІРНІ ДРУЗІ, УДАЧА Й УСПІХ,
А В ОСЕЛІ — СВІТЛО ТА РАДІСНО ВІД ЛЮБОВІ І ДОБРИХ НОВИН.
ЗДОРОВ'Я, ДОБРОБУТУ, СІМЕЙНОГО ЗАТИШКУ ВАМ І ВАШИМ РІДНИМ,
МИРНОГО НЕБА І РІДНОЇ ЗЕМЛІ ПІД НОГАМИ!**

Уважаемый Владимир Николаевич!

* * *

Примите, пожалуйста, мою искреннюю благодарность за издание Единой Нотариальной Практики.

Освещены настолько актуальные вопросы, что не смогла удержаться от благодарности и пожелания Вам и Вашему коллективу многих лет здоровья и благополучия.

Спасибо.

05.02.2017

**Частный нотариус
Черкасского городского нотариального
округа
Наталья Романий**

Нам дуже сподобалось, як дружньо відреагували нотаріуси та прес-служба НПУ на оприлюднені мною проблеми. На фоні того, що ми (ріелтори) за 25 років не змогли досягти в ріелторському суспільстві єднання і спрямованого розвитку,— то ваша реакція є дійсно класним прикладом для абсолютно недружніх ріелторів. З повагою та сподіванням на подальше порозуміння і співпрацю.

13.10.2017

**В'ячеслав Немировський,
Спілка ріелторських компаній
(із переписки керівника прес-служби НПУ
щодо негативної публікації у соцмережі)**

* * *

Я рада, що мала можливість особисто познакомиться з нотаріусами України та Володимиром Марченком. Горда з того, що Литовська Республіка та Україна підтримують тісні дружні зв'язки, сповідуючи принципи нотаріату латинського типу. Сподіваюсь, що співпраця Нотаріальних палат Литви і України стане довготривалою і результативною для обох країн. Ви словлю глибоку шану та побажання успіхів всім членам Нотаріальної палати України

07.09.2017

**Мілда Вайнюте,
міністр юстиції Литовської республіки**

* * *

Шановний пане Володимире!

Дорогие коллеги, вот и закончилась моя, почти 8-ми месячная дорога от блокировки к восстановлению доступа к реестру: дорога трудная, гористая, но очень нужная.

ОГРОМНУЮ БЛАГОДАРНОСТЬ хочу выразить Левенец Татьяне Филипповне, Козаевой Наталье и Нотариальной Палате за то, что на самом последнем и очень важном этапе-исполнения судебных решений выступили моими золотыми рыбками, исполнив, наконец мое самое сокровенное желание-работать в своей любимой профессии. Дай Бог Вам счастья, здоровья и любви, а оставшимся «потерпевшим» желаю — верить в себя, закон, справедливость, добро и меньше тратить энергию на обиду и злость, а растить душу, продолжать любить жизнь, родных и близких и даже тех, кто вам желал или сделал плохо. Помните, что жизнь, здоровье семьи, родных и близких — это главное богатство, а все остальное — это испытания, которые мы, Нотариусы, пройдем достойно и правильно. Всем терпения, понимания и мудрости!

11.11.2017

Прийміть найщиріші привітання та побажання з наступаючими новорічними та різдвяними святами від працівників нотаріальної контори Богатирчуків!

Миру, злагоди, любові зичимо Вам та спільноті Нотаріальної палати України, Вашим сім'ям.

За історію існування Нотаріальної палати України, з часу обрання Вас Президентом ми відчули дійсно ефективну роботу палати, в тому числі в напрямку надання нотаріусам методичної допомоги, тому щиро вдячні за наполегливу працю, організаційні вміння, відчуття загальних питань та їх вирішення.

Розуміємо, що Нотаріальна палата України не є консультативним органом, але при наявності часу та змоги просимо допомоги висвітлити своє бачення питання реалізації ст.37 Закону України «Про іпотеку» щодо передачі іпотекодержателю права власності на нерухоме майно в частині процесуальних дій нотаріуса, в тому числі надання згоди іпотекодавця.

Завчасно вдячні.

14.01.2017

**Частный нотариус
Одесского городского
нотариального округа
Виктория Задоржнюк**

**З повагою
приватні нотаріуси
Бердичівського міського
нотаріального округу
Житомирської області
Богатирчук Анатолій Миколайович,
Богатирчук Віктор Анатолійович**

З березня 2017 року мала багато вільного часу. Цілі п'ять місяців. Чому, питаєте ви? Відповім — доступ до Державного реєстру речових прав було заблоковано. Коли ти чуєш від колег про схожу проблему, весь час здається, що тебе це не торкнеться, але... Маємо, що маємо...

Звісно, в такі моменти, кожна нормальна людина намагається шукати захисту та підтримки. Я — не виняток. Щиро вдячна усім, хто, дізнавшись про мою ситуацію — написав, зателефонував, запропонував свою допомогу — це дуже вразило мене, до глибини душі.

Готуючи адміністративний позов, я прийняла рішення, що третьою стороною на стороні Позивача має бути Нотаріальна палата України. Поясню. Описуючи в позові суть проблеми, що сталася, мені стало зрозуміло, що пояснити суддям, що і як я робила в реєстрі, крок за кроком, буде доволі складно. Дуже специфічне це питання — робота реєстру, погодьтесь. Дати об'єктивну оцінку моїм діям може лише той, хто знає роботу реєстру не з книжок та методичок, а той, хто щодня сідає за своє робоче місце та проводить реєстраційні дії. Таких колег багато, але запевнити суддів вислухати самих авторитетних нотаріусів України та дослухатися до їх пояснень при прийнятті рішення — мало ймовірно.

Але ж ми маємо самоврядну організацію — Нотаріальну палату України. З першого дня існування НПУ, за усіх перепитій та негараздів — я сумлінно сплачувала членські внески, була делегатом майже усіх з'їздів, мала честь приймати інспекцію МСЛН у своєму офісі, при прийнятті рішення щодо вступу України в цю поважну міжнародну організацію, була присутньою у жовтні 2013 року у Перу, коли український нотаріат офіційно приймали до її лав. Я беру активну участь у всіх заходах, які організовує НПУ.

Саме з врахуванням усіх перелічених аргументів, мною було прийняте таке рішення. НПУ — третя сторона на стороні Позивача в адміністративному позові. Чесно кажучи, я не знала, що з цього вийде. Я щоденно намагаюся слідкувати за новинами в нашій професії, читаю усі закриті групи, стараюся допомагати і у роботі Правління відділення НПУ міста Києва, роботі Ради НПУ. Відповідно, я бачу набагато більше, ніж той, хто ще сумнівається в тому, чи варто сплачувати членські внески. Вважаю, що це дає мені право зробити висновок про те, що НПУ щодня стає все потужнішою та впевненою у собі самоврядною організацією, оскільки в її роботу, на сьогодні, задіяна велика кількість наших колег. Я не перестану дякувати кожному нотаріусу, який, часто залишаючи роботу та клієнтів, витрачає свій час на те, щоб кожному нашому колезі стало працювати легше.

Але сьогодні я особливо хочу подякувати Експертно-правовій комісії при НПУ. Отримавши у адміністративному суді пояснення НПУ по своїй справі, я була вражена високою професійністю та переконливою позицією, що була викладена в даному документі.

На жаль, судова система працює так, що з березня 2017 року по моїй справі не було ще жодного засідання, але я впевнена, що пояснення організації, яка покликана захищати інтереси усіх нотаріусів України, має бути врахована при прийнятті рішення по суті.

Одна, дуже авторитетна для мене людина, колись сказала: «Критикувати може лише той, хто зробив краще». Так я кажу усім критикам діяльності НПУ, тому що приймаю цю критику і на свою адресу, адже я член НПУ, і по мірі можливості, беру участь в її роботі. Шановні критики, залучайтеся до роботи, пропонуйте, пишіть, аргументуйте. Тому що ми — український народ, і прислів'я наших предків: «Гуртом добре й батька бити!» — в даному випадку саме те, що зараз так потрібно нотаріату України.

**З найкращими побажаннями,
Олена Верповська,
приватний нотаріус**

Перелік публікацій за 2017 рік

ДАТА	НАЗВА ПУБЛІКАЦІЇ	АВТОР	ВИД ПУБЛІКАЦІЇ	ДЕ ОПУБЛІКОВАНО
18.01.2017	Програма «Слідство.Інфо»	Прес-служба НПУ	Реакція на публікацію	Програма «Слідство. Інфо», Перший.UA
19.01.2017	Щодо оформлення спадщини органами місцевого самоврядування	Володимир Марченко, президент НПУ	Коментар	«Новини» на ICTV
20.01.2017	Актуальні питання спадкового права	Марія Шапченко, завідувачка 16 Державної нотаріальної контори	Виступ	Телепрограма «Наше право», КДТРК «Центральний канал»,
26.01.2017	Стаття Олександра Литвина «Пенсионный возраст, повышение и налог «для всех»: как изменится жизнь украинских пенсионеров в 2017-м»	Прес-служба НПУ	Реакція на публікацію	Інформаційно-новинний портал «Сьогодні.UA»
01.02.2017	Чи вимагається сплата збору на обов'язкове державне пенсійне страхування при нотаріальному посвідченні договору купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва?	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
03.02.2017	Чи дійсний державний акт на право власності на земельну ділянку, виданий після смерті спадкодавця?	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
03.02.2017	Дії нотаріуса у разі виявлення заборони відчуження або арешту на невизначене майно	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
06.02.2017	Яким чином покупець на первинному ринку нерухомості може убезпечити себе від недобросовісного забудовника? Що Ви можете порадижити як нотаріус?	Ольга Оніщук, віце-президент НПУ	Коментар	Газета «Закон і Бізнес»
13.02.2017	Захист прав вимушених переселенців: проблеми нотаріального процесу	Володимир Марченко, президент НПУ	Стаття	Ліга. Блог, газета «Юридичний вісник»
15.02.2017	Телепрограма «Відкрита студія» з ведучим Андрієм Плахотнюком на тему «Чорні нотаріуси»	Прес-служба НПУ	Реакція на публікацію	Чорноморська ТРК
16.02.2017	Як зареєструвати право власності спадкодавця, якщо втрачено правовстановлюючий документ?	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»

Перелік публікацій за 2017 рік

ДАТА	НАЗВА ПУБЛІКАЦІЇ	АВТОР	ВИД ПУБЛІКАЦІЇ	ДЕ ОПУБЛІКОВАНО
16.02.2017	Квартирні афери: нотаріуси застерігають	Тетяна Балик, член Ради НПУ, Согаєва Г., приватний нотаріус	Виступ	Ток-шоу «Ми», канал Кіровоград
17.02.2017	Як убезпечити себе від недобросовісного забудовника: поради нотаріуса	Ольга Оніщук, віце-президент НПУ	Радіоефір	Громадське радіо
21.02.2017	Особливості оформлення батьками згоди на виїзд дитини за кордон	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
22.02.2017	Впровадження антирейдерського закону	Людмила Масловець, член Ради НПУ	Інтерв'ю	Відкрита студія , Запоріжжя
23.02.2017	Чи звільняються державні органи від сплати адміністративного збору за проведення державної реєстрації у скорочені строки?	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
23.02.2017	Юридичні ризики прикупівлі нерухомості	Ольга Оніщук, віце-президент НПУ	Радіоефір	Програма «Ранок», Радіо Столиця, 106FM
25.02.2017	Нотаріуси хочуть виключити повноваження щодо відчуження авто	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
03.03.2017	Щодо анулювання свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю деяким нотаріусам	Володимир Марченко, президент НПУ	Коментар	«Новини» на ICTV
03.03.2017	Щодо проблемних питань оформлення купівлі-продажу нерухомості, яка знаходиться на непідконтрольній Україні території	Юлія Петутіна, приватний нотаріус, член комісії НПУ	Коментар телеканалу	Общественное ТВ Донбасса
06.03.2017	Чи можна за заявою нового іпотекодержателя видати дублікат договору іпотеки, за яким відступлено право вимоги?	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
12.03.2017	«Операція «махінація»	Володимир Марченко, президент НПУ	Коментар	Факти тижня ICTV з Оксаною Соколовою
14.03.2017	ОБЕРЕЖНО! Шахраї зазіхнули на ваше житло	Кирил Нехимчук, член Ради НПУ	Інтерв'ю	«Я маю право», телеканал «Миколаїв»
20.03.2017	Проблеми нотаріального процесу при реалізації права власності внутрішньо переміщених осіб	Віра Бондаренко, начальник аналітично-методичного відділу НПУ	Стаття	Газета «Правовий тиждень»

Перелік публікацій за 2017 рік

ДАТА	НАЗВА ПУБЛІКАЦІЇ	АВТОР	ВИД ПУБЛІКАЦІЇ	ДЕ ОПУБЛІКОВАНО
23.03.2017	Розвантажуючи суди: як нотаріуси допомагають громадянам визнати право на спадщину без судової тяганини.	Олена Бунякіна, приватний нотаріус	Стаття	Юридичний ресурс «Протокол»
24.03.2017	Нотаріальна палата України інформує про зміни до порядку оподаткування спадщини/ дарунків	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
30.03.2017	НПУ об'єднує тисячі професіоналів	Володимир Марченко, президент НПУ	Інтерв'ю	Юридичний вісник
31.03.2017	Оприлюднений посібник з оподаткування для нотаріусів	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
04.04.2017	Нотаріальне засвідчення вірності перекладу документів	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
04.04.2017	Актуальні питання спадкування за заповітом: консультація нотаріуса	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
05.04.2017	«Закон і Бізнес» став інформаційним партнером НПУ	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
4/5/2017	Кредитні зобов'язання громадян та роль нотаріуса у відносинах з банками	Дмитро Кирилюк, член Ради НПУ	Телепрограма «Наше право»	КДТРК «Центральний канал»
11.04.2017	Як захистити себе і своє від непорядних орендарів?	Кирил Нехимчук, член Ради НПУ	Коментар	Телепрограма «Я маю право. Селяни і магнати: яблуко розбрату - земля», телеканал «Миколаїв»
12.04.2017	Щодо особливостей нотаріального посвідчення довіреності, та як забезпечити громадян від шахраїв	Володимир Марченко, президент НПУ	Коментар	Телепрограма «Остання Інстанція», телеканал ZIK, Київ
12.04.2017	Довіра — невід'ємний атрибут професії нотаріуса	Володимир Марченко, президент НПУ	Інтерв'ю	Газета «Закон і Бізнес»
25.04.2017	Деякі питання, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
11.05.2017	Захист прав кредиторів	Прес-служба НПУ	Стаття	Юридичний вісник
12.05.2017	Підводні камені договору оренди земельної ділянки: на що звертати увагу та як себе забезпечити	Світлана Дунаєвська, приватний нотаріус	Стаття	Юридичний ресурс «Протокол»

Перелік публікацій за 2017 рік

ДАТА	НАЗВА ПУБЛІКАЦІЇ	АВТОР	ВИД ПУБЛІКАЦІЇ	ДЕ ОПУБЛІКОВАНО
23.05.2017	Нотаріальна спільнота об'єдналася задля позитивних змін в професії	Володимир Марченко, президент НПУ	Стаття	Ліга. Блог, газета «Юридичний вісник»
24.05.2017	Позасудові способи звернення стягнення на предмет забезпечення.	Юрій Бадахов, приватний нотаріус	Стаття	Юридичний ресурс «Протокол», журнал «Нотаріат України» (№1/2017)
23.05.2017	legalUPLIFE: Нове у реєстрації місця проживання	Олена Кирилюк, приватний нотаріус	Відеосюжет	ЛІГА:ЗАКОН, канал YouTube
26.05.2017	Нове у реєстрації місця проживання	Аналітично-методичний відділ НПУ	Юридична консультація	Юридичний ресурс «Протокол»
26.05.2017	Санкції в натурі. Що необхідно застерегти в договорі, аби убезпечитись від несумлінних орендарів	Світлана Дунаєвська, приватний нотаріус	Стаття	Газета «Закон і Бізнес»
14.06.2017	Експерти розкажуть про досвід ЄС у реформуванні нотаріату	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
15.06.2017	Український нотаріат хочуть реформувати	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Е-ресурс ukrainepravo.ua
16.06.2017	Нотариусы предложили свою Концепцию реформирования украинского нотариата	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Юридическая практика
18.06.2017	Нотаріальний процес хочуть виділити в окрему галузь права	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Юридична Газета
19.06.2017	Нотариальную систему ходят укріпити законодательно	Прес-служба НПУ	Телепрограма «Новини»	ПервыйДеловой канал
30.06.2017	На європейські стандарти	Ольга Прокопенко, журналіст	Інформаційне повідомлення	Газета «Закон і Бізнес»
30.06.2017	Удосконалювати нотаріат будуть у напрямі кодифікації та «єдиного вікна»	Ольга Прокопенко, журналіст	Стаття	Газета «Закон і Бізнес»
01.07.2017	Ток-шоу «Говорить Україна»	Наталія Козаєва, член Ради НПУ	Виступ	Телеканал «Україна»
05.07.2017	Чи достатньо ID-паспорт посвідчує особу?	Олена Кирилюк, приватний нотаріус	Коментар	Юридична Газета
05.07.2017	Нотаріусам надали рекомендації з посвідчення купівлі частки у ТОВ	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
06.07.2017	Правовий захист печатки нотаріуса вбереже громадян від шахраїв	Володимир Марченко, президент НПУ	Стаття	Ліга. Блог, газета «Закон і Бізнес»

Перелік публікацій за 2017 рік

ДАТА	НАЗВА ПУБЛІКАЦІЇ	АВТОР	ВИД ПУБЛІКАЦІЇ	ДЕ ОПУБЛІКОВАНО
24.07.2017	Держреєстраторам проведуть практикум	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
02.08.2017	В НПУ розкажуть про типові помилки держреєстрації юросіб і ФОП	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
08.08.2017	В НПУ назвали загрози прирівнення сільських реєстраторів до нотаріусів	Олена Кирилюк, приватний нотаріус	Коментар	Газета «Закон і Бізнес»
10.08.2017	Необхідність правового захисту печатки нотаріуса	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Юридичний вісник
29.08.2017	Нотаріат у фокусі реформ	Володимир Марченко, президент НПУ	Інтерв'ю	Юридична Газета
29.08.2017	Реформа в дії: вона діє! Децентралізація владних повноважень у сфері нотаріату	Золтан Русанюк, приватний нотаріус	Стаття	Юридична Газета
29.08.2017	Дзен нотариата	Володимир Марченко, президент НПУ	Інтерв'ю	Юридическая практика
27.09.2017	Щодо проведення моніторингу та камеральних перевірок нотаріусів	Прес-служба НПУ	Коментар	UBR.UA
29.09.2017	Нотаріуси запропонували механізм протидії агрорейдерству	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
03.10.2017	Новые процессуальные кодексы: что думают о них судьи и депутаты	Олена Кирилюк, приватний нотаріус	Коментар	Судебно-юридическая газета, Sud.ua
10.10.2017	Нотаріальний захист земельних прав громадян як протидія агрорейдерству	Володимир Марченко, президент НПУ	Стаття	Ліга. Блог
11.10.2017	Чи потрібна згода батьків при засвідченні справжності підпису неповнолітньої особи на статуті юридичної особи?	Аналітично-методичний відділ НПУ	Стаття	Юридичний ресурс «Протокол»
13.10.2017	Публікація В. Немировського у Фейсбук	Прес-служба НПУ	Реакція на публікацію	Facebook
17.10.2017	Захист прав дітей чи бюрократія?	Світлана Дунаєвська, приватний нотаріус	Стаття	Юридична Газета, №42
17.10.2017	Коли говорить зброя, певно, закони мовчать?	Микола Біллер, приватний нотаріус	Коментар	Юридична Газета, №42
18.10.2017	Стаття Иван Райли «Золотой дырокол, или Об особенностях нотариата в Украине и в США»	Прес-служба НПУ	Реакція на публікацію	Інформаційний портал «Хвиля»

Перелік публікацій за 2017 рік

ДАТА	НАЗВА ПУБЛІКАЦІЇ	АВТОР	ВИД ПУБЛІКАЦІЇ	ДЕ ОПУБЛІКОВАНО
19.10.2017	Аграрное рейдерство: все дело в подписи	Прес-служба НПУ	Стаття	Судебно-юридическая газета, Sud.ua
23.10.2017	Столичних нотаріусів підключають до реєстру тергромади	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
24.10.2017	Нотаріуси проти оформлення спадщини в сільрадах	Прес-служба НПУ	Інформаційне повідомлення	Zib.com.ua
02.11.2017	Не все, що пишуть – правда: Тамара Базюк спростувала інформацію про спадщину	Тамара Базюк, приватний нотаріус	Коментар	Новини Коломиї
08.11.2017	Сюжет Олени Зоріної «Вы здесь больше не живете: как аферисты лишают украинцев жилья»	Прес-служба НПУ	Реакція на публікацію	Телеканал «Інтер»
10.11.2017	Стаття Ольги Філонич «Людям позволили не укладываться в оговоренные законом 6-месячные сроки наследования»	Прес-служба НПУ	Реакція на публікацію	UBR.UA
15.11.2017	Про нотаріальний захист прав громадян	Ольга Оніщук, віце-президент НПУ	Радіоефір	«По закону обязаны с Андреем Доманским», Голос Столицы
17.11.2017	Після хакерської атаки нотаріуси продовжують фіксувати злами своїх акаунтів	Наталія Козаєва, член Ради НПУ	Коментар	24 Канал
23.11.2017	Трупне донорство в Україні	Наталія Козаєва, член Ради НПУ	Коментар	Телеканал «Прямий»
25.11.2017	Право на новую жизнь	Юлія Петутіна, приватний нотаріус, член комісії НПУ	Інтерв'ю	Донбас Інформ
01.12.2017	Агрорейдерство: причини та способи подолання очима нотаріуса	Інна Бернацька, член Ради НПУ	Стаття	Газета «Закон і Бізнес»
04.12.2017	Про проблему підробних документів	Дмитро Кирилюк, член Ради НПУ	Коментар	«Ранок з Україною», телеканал «Україна»
14.12.2017	При передаче нотариусам функций регистрации брака и медиации важен научный подход	Юлія Шешуряк, журналіст	Інформаційне повідомлення	Pravo.ua, Юридическая практика
14.12.2017	При передаче нотариусам функций регистрации брака и медиации важен научный подход	Юлія Шешуряк, журналіст	Інформаційне повідомлення	Pravo.ua, Юридическая практика

Вітаємо

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

ЧЛЕНІВ РАДИ НОТАРІАЛЬНОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

- 23 грудня Володимира МАРЧЕНКА,
президента Нотаріальної палати України
- 3 січня Наталію КУРТУ,
голову відділення НПУ в Волинській області
- 9 січня Андрія ГУЛЕДЗУ,
голову відділення НПУ в Закарпатській області
- 12 січня Тетяну ЛЕВЕНЕЦЬ,
голову відділення НПУ в Одеській області
- 16 січня Наталію КОЗАЄВУ,
голову комісії НПУ з питань запобігання та протидії
кіберзлочинності
- 3 лютого Андрія СИДОРЕНКА,
голову відділення НПУ в м. Києві
- 22 лютого Людмилу МАСЛОВЕЦЬ,
голову відділення НПУ в Запорізькій області

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ НОТАРІАЛЬНОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

1 січня

Ольгу ПОНЕДЕЛЬЧУК,
адміністратора відділу організаційного
забезпечення діяльності НПУ

26 січня

Світлану ХАЛАМЕНДУ,
інспектора з кадрів НПУ

ШАНОВНІ НОТАРІУСИ!

Нотаріальна палата України звертає Вашу увагу на те, що журнал та інші видання готуються та виходять **за рахунок членських внесків нотаріусів.**

Своєчасно сплачені внески та відсутність заборгованості сприяє здійсненню всіх ініціатив та заходів НПУ, спрямованих на захист професії нотаріуса та підвищення його професійного рівня.

Дякуємо за підтримку і розуміння!

БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ ДЛЯ СПЛАТИ ЧЛЕНСЬКИХ ВНЕСКІВ НОТАРІУСАМИ:

АТ "Укресімбанк" в м. Києві
р/р 26003010085291
МФО 322313
код ЄДРПОУ 38684025

Призначення платежу: код платника податку _____,
ПІБ _____,
членські внески за (вказати період)

Розмір членських внесків нотаріусів:

2018 рік

3723,00 (310,25 щомісяця) — для приватних нотаріусів;

1861,50 (155,13 грн щомісяця) — для державних нотаріусів.

2017 рік

3200,00 (266,67 грн щомісяця) — для приватних нотаріусів;

1600,00 (133,34 грн щомісяця) — для державних нотаріусів.

Сплата заборгованості за період:

01.05.2013 - 30.11.2013 — **669,06 грн** (95,58 грн щомісяця);

01.12.2013 - 31.08.2015 — **2131,50 грн** (101,50 грн щомісяця);

01.09.2015 - 30.04.2016 — **918,64 грн** (114, 83 грн щомісяця);

01.05.2016 - 30.09.2016 — **604,15 грн** (120,83 грн щомісяця).

01.10.2016 - 31.12.2016 — **344,49 грн** (114,83 грн щомісяця).

Журнал «Нотаріат України»

Загальнодержавне періодичне професійне видання

Засновник: Нотаріальна палата України

ISSN 2310-2330

Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ 20060 — 9860Р від 05.07.2013

Видається 4 рази на рік

Редакція:

Леся Арнаутова — головний редактор, кандидат юридичних наук;

Віталій Карий — оператор комп'ютерної верстки, дизайнер.

Адреса редакції:

01004, м. Київ, Україна,

вул. Антоновича, 7А;

тел. (044) 230-72-82;

моб. (067) 496-81-61;

e-mail: press.npu@gmail.com

<http://npu.in.ua>

За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних відповідальність несуть автори публікацій.

Передрук статей тільки з дозволу редакції.